

wroclaw.pl

Kranówka jest bezpieczna

Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji we Wrocławiu zapewnia: woda w kranach jest bezpieczna.

str. 3

ISSN: 2719-7948

BEZPŁATNY BIULETYN INFORMACYJNY URZĘDU MIEJSKIEGO WROCŁAWIA

NR 31 (97), 18-24.08.2022

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE EKOLOGICZNYM

OLEKSANDR POLIAKOVSKY (NA ZDJ. FOSA MIEJSKA)

Ratujmy Odrę

str. 3

Nowy rok szkolny za pasem – przygotuj się

Sprawdziliśmy, ile kosztują przybory szkolne we wrocławskich sklepach i jak można złożyć wniosek o 300 zł na wyprawkę szkolną.

str. 4

Nadchodzi literacka noc z gwiazdami

20 sierpnia odbędzie się Europejska Noc Literatury. Tegoroczna edycja zagości na Przedmieściu Świdnickim. Kto weźmie w niej udział?

str. 16

День Незалежності України

Дивіться, як святкуватимуть 24 серпня День Незалежності України у Wrocławі. Це 31 річниця.

str. 18

BĄDŹ NA BIEŻĄCO. ZAWSZE AKTUALNE INFORMACJE NA WWW.WROCLAW.PL

Szanowni Państwo,

podobnie jak Państwo żyję w ostatnich tygodniach w poczuciu ogromnej niesprawiedliwości. Nie wiemy kto, nie wiemy dokładnie gdzie i kiedy okradł nas wszystkich. Okradł z ważnej ekologicznej przestrzeni, z poczucia bezpieczeństwa, z naszego wspólnego dobra... Piszę oczywiście o bandziarach odpowiedzialnych za zatrucie Odry. Nie boję się w tym przypadku słowa „bandziory”. Uważam, że oddaje ono charakter osoby, lub osób, które z egoizmu zamordowały rzeczny ekosystem, zapewne dla finansowej korzyści.

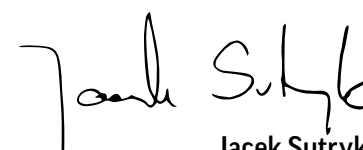
Poszukiwanie sprawców jest zadaniem służb państwowych, deklaruje przy tym pełną współpracę i wsparcie ze strony podległych mi instytucji. Wszystko wskazuje jednak na to, że zanieczyszczenia trafiły do Odry przed

Wrocławiem, a do miasta poniósł je nurt rzeki. Dziś Wrocław dba przede wszystkim o bezpieczeństwo ludzi i zwierząt. Dziękuję wszystkim zaangażowanym w oczyszczanie rzeki i zbiorników wodnych oraz badanie jakości wód. Zdaję sobie sprawę, że są Państwo na pierwszej linii walki z kryzysem, którego w historii Wrocławia nie pamiętamy.

Kolejnym zadaniem, o którym musimy myśleć już dzisiaj, jest możliwie jak najszybsza odbudowa ekosystemu Odry. Będziemy mogli do tego przystąpić po potwierdzeniu usunięcia skażenia na całej długości rzeki, tak aby praca i nakłady poniesione na ten cel nie poszły na marne. W proces przywracania Odrze życia chcemy włączyć wszystkie środowiska zaangażowane w dbanie o wrocławską rzekę na co dzień. Rozwinie współpracę

ze środowiskiem naukowym, jak również będziemy współpracować z agendami państwa, którym rząd powierzy środki na rekultywację Odry.

Zapewniam zarazem o jednej z najważniejszych dla nas kwestii: ujęcia wody pitnej dla Wrocławia pozostają niezagrażone. Ze względów bezpieczeństwa zaostrzono ich – i tak już na co dzień bardzo restrykcyjną – kontrolę. Wrocławska kranówka jest bezpieczna. Dołożymy wszelkich starań, aby także Odra stała się ponownie bezpieczna dla swoich mieszkańców, tak szybko, jak to tylko możliwe.

Jacek Sutryk
 prezydent Wrocławia

POGODA

						
PT. 19.08	SOB. 20.08	ND. 21.08	PN. 22.08	WT. 23.08	ŚR. 24.08	CZW. 25.08
31°C	23°C	23°C	23°C	24°C	26°C	27°C

WIWATEK I FANFARKA WITAJĄ NA STADIONIE

Pod koniec lipca na Tarczyński Arena Wrocław zamieszkały dwie pary krasnali: jedna wita wchodzących na stadion od ul. Królewieckiej, druga – od ul. Lotniczej. To ta sama para skrzatów kibiców trzymających fanowskie atrybuty: szalik, rękawicę i kabanosy marki Tarczyński, od listopada 2021 r. sponsora tytularnego wrocławskiej areny sportowej. – Wiedzieliśmy, że na Tarczyński Arena nie może zabraknąć jednego z najbardziej charakterystycznych symboli Wrocławia – mówi Dawid Tarczyński, członek zarządu i dyrektor ds. rozwoju firmy Tarczyński.

Właśnie rozstrzygnięto konkurs na imiona stadionowej pary krasnali (**na zdj.**) – spośród propozycji wybrano imiona Wiwatek i Fanfarka, które znakomicie oddają zaangażowanie skrzatów w ich zajęcie. Kopia figurek stanęła też na terenie zakładu Tarczyński w Ujeźdźcu Małym, witając codziennie jego pracowników i gości.

Woda we Wrocławiu jest bezpieczna

W związku z ostatnimi doniesieniami o obecności substancji toksycznych w Odrze, MPWiK i Politechnika Wrocławska wspólnie przeprowadzili badania stawów i kąpielisk. W żadnej z pobranych próbek nie wykryto mezytylenu, wykluczono również obecność rtęci.

Redakcja

Jacek Sutryk, prezydent Wrocławia, zwraca się z apelem do wszystkich mieszkańców oraz turystów przebywających nad rzeką o niewchodzenie do wody i niekąpanie się w niej. Apel dotyczy zarówno ludzi, jak i psów pod opieką ich właścicieli. Do czasu wyjaśnienia przyczyn obserwowanego obecnie zjawiska oraz zlokalizowania źródła, nie zaleca się też łowienia ryb w Odrze oraz przygotowywania z nich posiłków.

Tony śniętych ryb

Gwałtowny pomór ryb w Odrze zaobserwowano w okolicach Wrocławia dwa tygodnie temu. – Wyławialiśmy duże ryby, szczupaki, sandacze. Odtworzenie takiej populacji to są lata – mówi Andrzej Świętach, prezes PZW Okręg we Wrocławiu.

W ubiegłym tygodniu Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu informował, że badania wody wykazały z 80 proc. prawdopodobieństwem, że przedostał się do Odry mezytalen – rozpuszczalnik i substancja o działaniu toksycznym na organizmy wodne.

– 50 kg martwych ryb zostało wyłowionych z Fosi Miejskiej. Policja pobrała próbki, czekamy na wyniki. Wciąż trwa także usuwanie martwych ryb z parku Szczytnickiego – poinformowało w poniedziałek, 15 sierpnia, Biuro Prasowe Urzędu Miejskiego Wrocławia.

W parku Szczytnickim sprawdzone zostały wszystkie zbiorniki wodne. Policja zabezpieczyła teren i pobrała próbki wody do badań. Zbiorniki w parku będą pod stałą obserwacją, podobnie jak miejsca, z których potencjalnie może pochodzić woda z Odry.

Wyniki badań

Badania wspólnie przeprowadziło MPWiK i Politechnika Wrocławska. Próbki pobrano łącznie w 20 miejscach: ze stawów, kąpielisk, fosy miejskiej, ujść rzek Ślęzy, Oławy, Bystrzycy i Widawy. Nie wykryto mezytylenu, wykluczono również obecność rtęci.

Do czasu wyjaśnienia przyczyn gwałtownego pomoru ryb nie wchodzimy do Odry i nie wędkujemy w niej

Woda w naszych kranach również jest bezpieczna. – Woda, którą uzdatniamy, pobierana jest z Oławy i Nysy Kłodzkiej, a nie z Odry. Zanim trafi do kranów przechodzi 10 różnych procesów oczyszczania, a nasze laboratorium w ciągu roku pobiera 10 tys. próbek i wykonuje 100 tys. analiz wody – informuje MPWiK.

Również wrocławskie kąpieliska działają normalnie i nie ma niebezpieczeństwa korzystania z nich. Są objęte kalendarzem kontroli z sanepidu i nie mają kontaktu z ciekami Odry.

Zniszczenia na lata

Wciąż nie wiadomo, kto spowodował zatrucie Odry. Jednak jest już jasne, że to ogromna katastrofa ekologiczna, która na długi czas ją zmieni. – To, co się wydarzyło, zniszczyło rzekę co najmniej na 15 lat. Jeśli zginął nawet sum, to oznacza, że zniszczenia są bardzo poważne. Ryby są najbardziej czułe na zakażenie. Jed-

nak tylko duże i średnie wypłyną na powierzchnię – podkreśla Kamil Zaremba, prezes Fundacji OnWater.pl i właściciel domu na wodzie.

Tymczasem miliony małych ryb, które są niezbędne do utrzymania populacji, leżą na dnie. Na wiele lat zostały zatrute także osady denne i roślinność na dnie rzeki. Jak wyjaśnia Zaremba, ponowne zarybianie nie ma w tej chwili sensu. – Skupiamy się na rybach, ale przecież nimi żywią się ptaki, m.in. czaple, kaczki, łabędzie. One też nie przeżyją, niestety są następne w kolejce – dodaje.

Zanieczyszczenie przeniesie się aż do Bałtyku. Już wkrótce zostanie on poważnie zatruty, bo tam się to wszystko skumuluje. – Prędzej czy później toksyczne substancje, które zabiły życie w Odrze, również dotrą do człowieka w wodzie, powietrzu, pożywieniu – ostrzega Dominik Dobrowolski, ekolog, działacz społeczny z Wrocławia.

Jak dbać o rzekę?

– W związku z tym, że za tą katastrofą stoi człowiek, zamierzamy prowadzić działania edukacyjne wśród dzieci i młodzieży, które sprawią, że w dorosłym życiu będą mieli znacznie więcej mądrości i wyobraźni, aby w przyszłości nie dopuścić do podobnego dramatu – zapowiada Kamil Zaremba.

Dlatego też od września do programu nauczania dojdzie „Laboratorium Wody”, podczas którego najmłodszy będą uczyć się o zanieczyszczeniach środowiska i ich skutkach. – Oni muszą zobaczyć, jak to wygląda na żywo, wówczas to do nich naprawdę dotrze. Około tysiąca dzieci potrafiemy nauczyć w ciągu miesiąca, jak dbać o rzekę – zaznacza prezes Fundacji OnWater.

➤ **Całą rozmowę z Kamilem Zarembą przeczytajcie na l.wroclaw.pl/zatrucie-odry**

Announcement of the Mayor of Wrocław for the residents of Wrocław and nearby areas:

- 1) Do not go into the Odra river, do not swim in the river, do not let your pets into the river.
- 2) The tap water is safe and monitored for quality. Source of drinking water for Wrocław is outside of the Odra river.

Звернення мера міста до мешканців Wrocław та прилеглих міст: не входьте до річки Одра, не купайтеся та не пускайте тварин до води!

Водопровідна вода є безпечною та пройшла всі необхідні аналізи. Забір питної води для Wrocław відбувається поза річкою Одра.

Złóż wniosek o dopłatę do węgla

Można już składać wnioski o dodatek węglowy. To 3 tys. zł na jedno gospodarstwo domowe dla osób, których głównym źródłem ogrzewania domu lub mieszkania jest węgiel. Wniosek przyjmuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Główny punkt przyjęć znajduje się w Centrum Biznesu GRAFIT przy ul. Namysłowskiej 8 w Biurze Obsługi Klienta, na parterze. Dokumenty można tam składać w pon., wt., śr. i pt. w godz. 7.30–15 i w czw. od godz. 7.30 do 16.30. MOPS uruchomił dodatkowo 12 specjalnych punktów, w których można składać wnioski w dni robocze od godz. 7.30 do 15:

- Hubska 30/32, Biuro Obsługi Klienta (parter)
- Strzegomska 6, główna siedziba MOPS
- Braniborska 6/8, Zespół Terenowej Pracy Socjalnej nr 1
- Średzka 42, ZTPS nr 2
- Nowowiejska 102, ZTPS nr 3
- Oficerska 9A, ZTPS nr 4
- Kniaziewiczza 29, ZTPS nr 5
- Kamińskiego 190, ZTPS nr 6
- Żeromskiego 79, ZTPS nr 6
- Plac Św. Macieja 4, ZTPS nr 7
- Plac Św. Macieja 19/20, ZTPS nr 7
- Zachodnia 3, Zespół ds. Osób Bezdomnych i Uchodźców

SKOVORODA FEST

Koncert z udziałem polskich i ukraińskich zespołów, otwarty mikrofon literacki, pokazy filmowe, warsztaty i jarmark rękodzieła czekają 24.08 na gości festiwalu SKOVORODA FEST. To już trzecia edycja wielokulturowego integracyjnego festiwalu organizowanego przez Fundację Ukraina. Tematem przewodnim jest solidarność polsko-ukraińska. Data festiwalu została wybrana nieprzypadkowo – 24.08 obchodzony jest Dzień Niepodległości Ukrainy. Festiwal odbędzie się przy ul. Mazowieckiej 17, plac przed Impartem. Start o godz. 17. Na scenie wystąpią m.in. ENEJ i KARNA. Wstęp wolny.

Czas kupić wyprawkę szkolną i złożyć wniosek o 300+

Nowy rok szkolny zbliża się wielkimi krokami. Najwyższa więc pora, by złożyć wniosek o rządowe świadczenie „Dobry start”. To 300 zł na wyprawkę szkolną dla dziecka. Świadczenie przyznano już ponad 3 milionom dzieci. Jak, gdzie i kiedy złożyć wniosek? Sprawdziliśmy też, ile kosztują niezbędne przybory.

Paulina Falkiewicz

Program „Dobry start” to 300 zł na wyprawkę szkolną dla każdego ucznia do ukończenia 20. roku życia, a w przypadku dzieci z niepełnosprawnościami – do ukończenia 24. roku życia. Wniosek o wypłatę 300 zł można złożyć wyłącznie drogą elektroniczną poprzez:

- portal Emp@tia Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej
- platformę Usług Elektronicznych PUE ZUS
- bankowość elektroniczną.

300 zł na start

Wnioski można składać od 1 lipca do 30 listopada 2022 roku. Złożenie go do końca sierpnia gwarantuje wypłatę świadczenia do 30 września. Gdy wniosek zostanie złożony w kolejnych miesiącach (we wrześniu, październiku lub listopadzie), to wsparcie trafi do rodziny w ciągu 2 miesięcy od złożenia wniosku. Świadczenie wypłacane jest raz w roku dla uczniów rozpoczynających rok szkolny. Co ważne, wniosek na wyprawkę szkolną trzeba złożyć co roku, inaczej ZUS nie wypłaci 300 zł. Do tej pory wypłacono w sumie blisko 827 mln zł dla 2,76 mln uczniów.

Przybory szkolne sporo kosztują, zwłaszcza te kupowane dla pierwszoklasistów, którzy zaczynają edukację

Ile kosztuje wyprawka?

Uczniowie klas pierwszych otrzymają komplety darmowych podręczników i zeszytów ćwiczeń w szkole. Mimo to, rodzice muszą ponieść niemałe koszty wyprawki. Przygotowaliśmy listę niezbędnych rzeczy, a także ich przykładowe ceny w sklepach, takich jak: Biedronka, Lidl, Pepco czy Dom Handlowy Feniks

we Wrocławiu. Oto przykładowe ceny:

- plecak – 89,90 (Biedronka); od 24,99 do 99 (Lidl); od 50 do 80 zł (Pepco).
- piórniki – od 12,99 do 34,99 zł (Biedronka); od 14,99 do 24,99 (Lidl); od 5 do 20 zł (Pepco)
- ołówki – 3,49 (Biedronka); 3 zł (Pepco)

- temperówka z gumką – 6,99 zł (Biedronka); zwykła temperówka – 2 zł (Pepco)
- klej w sztyfcie – 5,99 (Biedronka); 1,99 (Lidl); 2 zł (Pepco); 3,99 (Feniks)
- farby plakatowe – od 9,99 do 17,99 (Biedronka); 10 zł (Pepco)
- nożyczki – 5,99 (Biedronka); 4,99 (Lidl); 5 zł (Pepco);

- farby akwarelowe – od 7,99 do 12,99 (Biedronka); 3 zł (Pepco)
- zestaw pędzli – 5,99 (Biedronka); 4 zł (Pepco); 5,99 (Feniks)
- zestaw linijek – 5,49 (Biedronka); 10,99 (Feniks); zestaw do geometrii – 3 zł (Pepco)
- zestaw piśmienniczy (linijka, temperówka, gumka, ołówki, długopis) – 5 zł (Pepco)
- kredki ołówkowe – od 7,99 do 19,99 (Biedronka); 8,99 (Lidl); 8 zł (Pepco); 10 zł (Feniks)
- blok rysunkowy kolorowy A4 – od 3,99 do 4,99 (Biedronka); od 1,99 do 2,79 (Lidl);
- blok techniczny biały A4 – 2,49 (Biedronka); 2 zł (Pepco); 3,99 (Feniks)
- zeszyty – od 0,49 do 3,49 (Biedronka); od 0,79 do 3,49 (Lidl); od 0,80 do 2,50 (Pepco); 2,50–3,50 (Feniks)
- zeszyt do nauki pisania (w 3 linie) – cena: 4,99 (Biedronka)
- teczka z gumką (na prace plastyczne) – od 2,99 do 4,99 (Biedronka); 3 zł (Pepco)
- plastelina – od 3,99 do 9,99 (Biedronka); 4 zł (Pepco); 9,90 (Feniks).

Jak dobrze przygotować się do roku szkolnego?

Podczas warsztatu będą omawiane efektywne praktyki dydaktyczne

Bezpłatne warsztaty, webinary, spotkania dla nauczycieli i praktyków edukacji, prace ekspertów i seria materiałów mających wspierać edukację w polskich szkołach. To tylko niektóre z efektów działań realizowanych w ramach wrocławskiej inicjatywy „Projektujemy przyszłość. Edukacja”, która jest realizowana przez Wrocławski Park Technologiczny i Fundację Pro Mathematica.

Redakcja

W ramach projektu działają eksperci zajmujący się kompetencjami w szkole oraz zmianą podstawy programowej. Budują m.in. bazę wiedzy, w której znajdują się materiały wideo, artykuły i praktyczne infografiki. Wszystkie dostępne są na www.projektujemyprzyszlosc.pl.

Bezpłatny warsztat

W związku z nadchodzącym nowym rokiem szkolnym już 22 sierpnia o godz. 11 we Wrocławskim Parku Technologicznym

odbędzie się bezpłatny warsztat pt. „Jak dobrze przygotować się do nowego roku szkolnego?”, w którym mogą wziąć udział nauczyciele i dyrektorzy szkół.

Powrót do szkoły

Warsztat będzie okazją do wymiany myśli, refleksji i przydatnych na co dzień praktyk, a także szansą na lepsze rozpoczęcie kolejnego roku edukacyjnej pracy. Będzie on poświęcony planowaniu powrotu do szkoły, w tym sztuce ustalania własnych priorytetów i inwentaryzowania własnych działań, testowaniu sposobów na (re)in-

tegrację zespołu klasowego oraz omówieniu efektywnych praktyk dydaktycznych.

Spotkanie odbędzie się w sali konferencyjnej w budynku DELTA Wrocławskiego Parku Technologicznego przy ul. Duńskiej 9, a poprowadzi je Oktawia Gorzeńska z zespołem. Każda z osób biorących udział w spotkaniu otrzyma pakiet materiałów informacyjnych i zaświadczenie o udziale w wydarzeniu.

Rejestracja na spotkanie możliwa jest na www.projektujemyprzyszlosc.pl.

Zakładanie ogrodów społecznych będzie łatwiejsze

Wspólne uprawianie warzyw, kwiatów, owoców czy ziół ma się stać łatwiejsze. W Wydziale Klimatu i Energii pracują właśnie nad procedurą zakładania ogrodów społecznych. Powstanie również mapa terenów miejskich, które można przeznaczyć na ich tworzenie.

Maciej Wołodko

To część działań zaplanowanych w projekcie FoodSHIFT2030 nastawionych na wspieranie zakładania ogrodów społecznych w mieście. Jednym z elementów były przeprowadzone jesienią ubiegłego roku konsultacje społeczne.

– Najczęściej osoby, które chciałyby założyć ogród społeczny, nie wiedzą od czego zacząć i do kogo się zwrócić. Chcemy to zmienić, stworzyć procedurę, która krok po kroku przeprowadzi przyszłych ogrodników przez proces utworzenia ogrodu – mówi Małgorzata Bartyna-Zielińska z Wydziału Energii i Klimatu w Urzędzie Miejskim Wrocławia.

Jakie są oczekiwania?

Jesienią ubiegłego roku przeprowadzono we Wrocławiu konsultacje z mieszkańcami. – Udało nam się dotrzeć do grupy osób zainteresowanych zakładaniem ogrodów bądź będących w trakcie ich zakładania. Dowiedzieliśmy się, jakie wyzwania przed nimi stoją, jakiego wsparcia potrzebują. Stworzyliśmy listę te-

matów szkoleń, jakie interesują ogrodników – mówi Małgorzata Bartyna-Zielińska.

Krok po kroku, jak założyć ogród społeczny

Wzorem Krakowa trwają prace nad regulaminem zakładania ogrodów społecznych. W stolicy Małopolski ogrody społeczne pomaga zakładać specjalny zespół w miejskim zarządzie zieleni. Jest regulamin określający, co wolno, a czego nie wolno, a zespół pomaga ogrodnikom zorganizować się i wspiera podczas całego procesu.

– Podczas konsultacji okazało się, że procedura zakładania ogrodów w mieście jest potrzebna. Będziemy pomagać w przejściu przez formalności – mówi Małgorzata Bartyna-Zielińska.

Powstanie mapa działek

Opracowana zostanie mapa terenów, które potencjalnie nadają się do zakładania ogrodów. Działki weryfikowane są pod kątem zarządców terenów, ograniczeń wynikających z zapisów w miejscowych planach i innych uwarunkowań. Wybór właściwe-

Ołbiński ogród otwarty. Mieszkańcy podczas konsultacji w sprawie ogrodów społecznych, jesień 2021 r.

go terenu to pierwszy krok do założenia ogrodu.

Zestawy na start i szkolenia

Jeśli chcecie założyć ogród społeczny we Wrocławiu, napiszcie na maila: foodSHIFT2030@um.wroc.pl. Będą także szkolenia dla przyszłych ogrodników, które poprowadzi wrocławska Fundacja Ekorozwoju. Pierwsze z nich zaplanowano już na wrzesień tego roku. Każdy, kto zakłada ogród społeczny we Wrocławiu, może

otrzymać na start zestaw nasion i narzędzi. Natomiast już dziś działa doradca ogrodniczy. Prowadzi profil na Facebooku ([facebook.com/doradcaogrodniczy](https://www.facebook.com/doradcaogrodniczy)). Możecie do niego śmiało pisać po bezpłatną poradę na doradca.ogrodniczy@gmail.com. Warto też zajrzeć na facebookową grupę Jadalne Miasto Wrocław.

FoodSHIFT2030

Wspieranie miejskiego ogrodnictwa to jedno z zadań w pro-

jekcie FoodSHIFT2030, w którym Wrocław bierze udział. Projekt finansowany jest z ramowego programu UE Horyzont2020. Projekt ma za zadanie m.in. edukować na temat żywności, promować lokalne rolnictwo i dietę roślinną.

Szczegółowy raport z konsultacji „Jak zakładać ogrody społeczne” znajdziecie na stronie www.wroclaw.pl/rozmawia/ogrody-spoeczne-raport-z-konsultacji.

Zmiany w zasadach współpracy z radami osiedli

1 września 2022 roku wchodzi w życie nowe szczegóły w zasadach współpracy komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego Wrocławia oraz miejskich jednostek organizacyjnych z radami osiedli. W dokumencie poruszonych zostało kilka ważnych kwestii.

Maciej Wołodko

Oprócz zmian w dokumencie powstaje także nowy zespół ds. reform osiedli. Będą go tworzyć osoby wybrane w wyborach.

Nowe wątki w zasadach współpracy to między innymi:

■ komórki organizacyjne UM oraz jednostki miejskie udzielają informacji radom osiedli w terminie 30 dni od wpłynięcia stosownego wniosku. W takim samym terminie są także zobowiązane informować organy osiedli o przyjęciu

lub nieuwzględnieniu ich wniosku. Wyjątek stanowią opinie w sprawie usytuowania punktów sprzedaży alkoholu

■ właściwe komórki miejskie mają obowiązek przesyłania do rad osiedlowych do opiniowania dokumentacji projektowej zadań inwestycyjnych istotnych dla danego osiedla. Mają także obowiązek poinformowania właściwego osiedla o terminie odbioru robót. Przedstawiciel osiedla ma prawo uczestniczyć w pracach odbiorowych w charakterze obserwatora.

■ dokumentacja projektów WBO wybranych do realizacji, przekazywana jest, co do zasady, w celach informacyjnych

■ rozpatrywane mogą być wyłącznie te uchwały rad osiedli, które zostały przekazane za pośrednictwem miejskiej jednostki organizacyjnej, prowadzącej obsługę osiedli (obecnie Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego)

■ o planowanych konsultacjach, których zakres dotyczy szeroko rozumianych spraw danego osiedla, należy informować rady osiedli na

możliwie najwcześniejszym etapie.

Z pełną treścią dokumentu, można zapoznać się na stronie: 1.wroclaw.pl/zasady-wspolpracy.

Zespół ds. reformy osiedli

Powstaje również nowy zespół ds. reformy osiedli. Prezydent Wrocławia powołał nowy zespół ds. reformy jednostek pomocniczych gminy. Będzie go tworzyć 13 osób. Większość (7 osób) będzie wybrana w demokratycznych wyborach, spośród przewodniczących zarządów wrocławskich osiedli. Wybory

odbędą się we wrześniu br., a zespół będzie pracować do końca obecnej kadencji rad. Zespół zajmie się między innymi uregulowaniem kompetencji rad osiedli.

Od lat we Wrocławiu toczy się dyskusja o ich liczbie (mamy ich obecnie 48 – najwięcej w Polsce), liczbie radnych osiedlowych (mamy ich ok. 700 – również jedna z większych liczb w Polsce), czy systemie ich pracy (społeczny czy płatny). Zespół będzie się zbierał nie rzadziej niż raz na kwartał. Powołujące go zarządzenie znajdziemy na stronie: 1.wroclaw.pl/reforma-osiedli.

Specjalna linia dla kibiców żużla

Żużlowcy wrocławskiej Betard Sparty rozpoczynają walkę w play-offach. W związku z meczem w niedzielę, 21 sierpnia, zostanie uruchomiona specjalna linia tramwajowa T3, która odwiezie kibiców po zakończeniu spotkania na trasie: Stadion Olimpijski – Paderewskiego – Różyckiego – most Szczytnicki – pl. Grunwaldzki – Rondo Reagana – pl. Grunwaldzki – most Grunwaldzki – plac Społeczny – Traugutta – Oławska – Galeria Dominikańska. Wozy ruszą ok. godz. 22.30, łącznie będzie 7 kursów. Podróżować linią T3 można z biletami jednorazowymi, czasowymi lub okresowymi.

MPK za darmo 20.08

Tego dnia we Wrocławiu obchodzony jest „Światowy Dzień Książki i Praw Autor- skich” oraz „Światowy Dzień Walki z Analfabetyzmem”. Odbędzie się też 11. Europejska Noc Literatury. Dlatego każdy pasażer wrocławskiej komunikacji miejskiej, który będzie miał przy sobie książkę lub czytnik ebook może podróżować za darmo. Bezpłatne przejazdy obowiązują na wszystkich liniach miejskich oraz liniach aglomeracyjnych oznaczonych numerami 9xx.

Naprawią przejście przy ul. Legnickiej

W sobotę, 20 sierpnia, rozpoczną się prace związane z naprawą przejścia dla pieszych przy ul. Legnickiej, na wysokości przystanku tramwajowego „Kwiska”. Oznacza to tymczasową zmianę lokalizacji przystanku „Kwiska” dla linii autobusowych 119, 122, 128, 129, 143, 319 i kursów zjazdowych jadących w kierunku ul. Długiej lub mostu Milenijnego. Przystanek zostanie przeniesiony na ul. Legnicką, za skrzyżowanie z ul. Kwiską do zatoki autobusowej (przystanek autobusów linii 102 w kierunku pl. Jana Pawła II). Autobusy tych linii powrócą na przystanek docelowy na torowisko tramwajowe 27 sierpnia.

Do Łodzi i Warszawy szybciej pociągiem

Spółka Centralny Port Komunikacyjny przedstawiła wariant ok. 200-kilometrowego odcinka Kolei Dużych Prędkości, który połączy Łódź, Sieradz i Wrocław. Po jej wybudowaniu ze stolicy Dolnego Śląska do Łodzi dojedziemy w godzinę, a do Warszawy w niecałe dwie.

Pierwsze roboty budowlane na nowym odcinku Kolei Dużych Prędkości mają ruszyć w 2024 roku

■ Mateusz Lubański

Nowa linia Kolei Dużych Prędkości połączy Wrocław z centrum Polski, co wpłynie na czas podróży do Łodzi czy Warszawy. Obecnie dojazd pociągiem do stolicy zajmuje około 4 godzin. Celem jest skrócenie podróży do 1 godziny i 45 minut.

– Rzadko kiedy w rozwiniętym państwie cywilizowanym istnieje

je taki brak w infrastrukturze, że wykonanie inwestycji powoduje skrócenie czasu przejazdu o ponad połowę, a tak będzie w tym przypadku – wyjaśnia Marcin Horała, pełnomocnik rządu ds. Centralnego Punktu Komunikacyjnego.

Proponowana trasa

Wybrano wariant, który oznacza najniższe koszty budowy i najmniejszą liczbę kolizji z istnieją-

cą już zabudową. Pociąg z Wrocławia do Łodzi zatrzyma się na następujących stacjach: Wrocław – Czernica Wrocławska – Kępno – Czajków – Sieradz – Wodzierady – Łódź. To efekt konsultacji z samorządowcami i mieszkańcami 33 gmin, przez które przebiegały trasy branych pod uwagę wariantów.

– Cieszę się, że udało się wybrać wariant, który – oczywiście względnie – jest najbardziej ak-

ceptowany społecznie. Do niego było najmniej negatywnych uwag, protestów, przewiduje najmniejszą liczbę kolizji, najmniejszą liczbę wywłaszczeń i najmniejszą liczbę wyburzeń. Oczywiście nie jest tak, żeby nie było ich w ogóle i nie jest tak, jak zawsze przy dużych inwestycjach, żeby byli sami zadowoleni, ale wążąc te wszystkie elementy w procesie inwestycyjnym, wybrany został ten wariant, który jest optymalny i który najlepiej równoważy te różnorodne czynniki – dodaje Marcin Horała.

W ciągu dwóch lat

Kolejnym krokiem będzie przedstawienie wariantu inwestorskiego – wraz z dwoma alternatywnymi – we wniosku o decyzję środowiskową do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Nastąpi to do drugiego kwartału 2023 roku.

Pierwsze prace na odcinku Sieradz – Czernica Wrocławska mają ruszyć w 2024 roku. Odcinek Kolei Dużych Prędkości z Wrocławia do Łodzi będzie stanowić przedłużenie 140-kilometrowego fragmentu z Warszawy przez CPK do Łodzi, dla którego wariant inwestorski został ogłoszony w czerwcu.

➤ [Więcej na l.wroclaw.pl/szybka-kolej](http://wroclaw.pl/szybka-kolej)

A z Wrocławia do Berlina autem w 3 godz.

Prace remontowe na drodze krajowej nr 18 podzielono na cztery etapy

Już we wrześniu pojedziemy pierwszym odcinkiem autostrady A18, znanym dotąd jako droga krajowa nr 18. To część najkrótszego połączenia Wrocławia z Berlinem, które liczy ok. 330 km.

■ Michał Kurowicki

Przebudowa drogi krajowej nr 18 i dostosowanie jej do parametrów autostrady podzielono na odcinki:

1. od granicy w Olszynie do węzła Żary-Zachód – 10,36 km;
2. od okolic węzła Żary-Zachód do węzła w okolicach Iłowy – 21,90 km;
3. od Iłowy do granicy województwa lubuskiego i dolnośląskiego – 16,24 km;

4. od granic pomiędzy ziemią lubuską i Dolnym Śląskiem do Golic koło Krzyżowej – 21,53 km.

– Najbliżej zakończenia prac jesteśmy na odcinku autostrady A18 od węzła Żary-Zachód do węzła Iłowa. Kierowcy powinni pojechać tędy już we wrześniu tego roku – wyjaśnia Marek Piłaczyński z GDDKiA, oddział Zielona Góra. Pozostałe odcinki będą gotowe w roku 2023. GDDKiA nie podaje bardziej dokładnego terminu. Koszt tej inwestycji to ponad 800 mln zł.

Most Zwierzyniecki pięknieje i nabiera kolorów

Rdzawy kasztan, pruska zielen i jasna czerwień – takie kolory pojawiają się na remontowanym moście Zwierzynieckim. Konstrukcję pokrywa szczelnie biały materiał, który przypomina kokon motyla. Co dzieje się pod kokonem? Udało nam się tam wejść i podejrzeć, jak praca na moście wre.

Michał Kurowicki

Trwa remont zabytkowego mostu Zwierzynieckiego. Konstrukcja opakowana jest szczelnie białym materiałem zabezpieczającym. Ekipy remontowe rozbierają płyty chodnikowe z żelbetonu. Most został zabezpieczony, żeby nic nie spadło na przechodniów w czasie prac i by resztki czystości z piaskowania konstrukcji nie rozprzeszczerzyły się.

Malowanie trwa

Pod materiałem praca wre. Jest mnóstwo pyłu, czuć zapach farby. Pracownicy wspinają się po kilku piętrach rusztowań. Na najwyższej kondygnacji widać stalowe konstrukcje pomalowane w docelowe barwy. To kolor zwany zielenią pruską. W praktyce malowanie wygląda tak, że nakładane są kolejne warstwy antykorozyjne.

– Malowanie rozpoczęliśmy od górnej części konstrukcji mostu. Od tzw. stężeń stalowych znajdujących się nad jezdnią i torowiskiem. Prace ruszyły od strony zoo i przesuwają się w kierunku pl. Grunwaldzkiego. Obecnie już dwie trzecie konstrukcji pokryte jest docelową warstwą w kolorze feldgrau, czyli pruskiej zieleni –

Wieżycy z czerwonego piaskowca zostały już oczyszczone, a konstrukcja nabiera koloru feldgrau (w kółku)

wyjaśnia Ewa Mazur, rzecznik prasowy ZDiUM.

Prace malarskie trwają również na balustradach przy chodniku, gdzie odbywa się normalny ruch pieszy

i rowerowy. Balustrady pokrywane są farbą antykorozyjną w kolorze rdzawego kasztana.

Takie kolory stalowej konstrukcji i balustrad wybrał miejski

konserwator zabytków po przeprowadzonych badaniach stratygraficznych. Podczas badań odkryto – w zależności od elementów konstrukcji – od 9 do 12 warstw farby.

Betonowa niespodzianka

To zabytkowa konstrukcja, dłatego ekipy remontowe napotykały na różne niespodzianki. Jedną z nich to elementy wspomnianej balustrady. Obecnie trwa czyszczenie jej kamiennych części od strony ogrodu zoologicznego. Okazało się, że zostały wykonane ze zwykłego betonu. Dlatego teraz będą odtwarzane z pierwotnego materiału, czyli granitu lub czerwonego piaskowca.

Można za to podziwiać już piękne, zabytkowe wieżycy, wykonane z czerwonego piaskowca, które dzięki czyszczeniu i zabiegom konserwatorskim odzyskały swój właściwy kolor – dużo jaśniejszy odcień czerwonego niż przed remontem. Niebawem rozpoczną się prace przy pozostałych elementach konstrukcji. Ekipy remontowe zaczną od malowania łuków od strony chodnika dostępnego obecnie dla pieszych i rowerzystów.

Koniec prac remontowych na moście Zwierzynieckim przewidziano na listopad 2022 roku. Roboty nadzoruje Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta (ZDiUM).

➤ **Jak zmienia się most zobacz na l.wroclaw.pl/most-Zwierzyniecki**

Elektryczne serce Trasy Autobusowo-Tramwajowej

Na budowie Trasy Autobusowo-Tramwajowej (TAT) powstaje stacja prostownikowa, czyli elektryczne serce tej inwestycji. To tu będzie przetwarzany prąd dla tramwajów sunących po szynach na linii łączącej centrum miasta z pętlą przy stacji kolejowej Wrocław Nowy Dwór.

Michał Kurowicki

Pomimo wakacji na budowie Trasy Autobusowo-Tramwajowej (TAT) na Nowy Dwór widać spory ruch. W sierpniu odbywają się prace związane z budową stacji prostownikowej Nowodworska, która mieści się przy ul. Strzegomskiej, pod estakadą Gądowianka i będzie gotowa do użytku za kilka miesięcy.

Serce i 10 km kabli

Stacja to elektryczne serce całej inwestycji. Prowadzi do niej prawie 10 km kabli średniego napięcia. To właśnie tu będzie przetwarzany prąd, który na-

pędzi tramwaje na powstającej linii. Jak to będzie wyglądać w praktyce?

W budynku stacji prostownikowej znajdują się zasilacze trakcyjne, zestawy prostownikowe i inne elementy, które zmieniają prąd płynący w ogólnej sieci na taki, który potrzebny jest tramwajom.

– Obiekt wyposażony jest w urządzenia elektryczne, które przetwarzają prąd zmienny, czyli taki, jaki mamy w sieci, na prąd stały, czyli taki, który jest wykorzystywany do transportu szynowego – wyjaśnia Krzysztof Świercz z Wrocławskich Inwestycji.

Budowa TAT to inwestycja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej. Rozpoczyna się na pl. Orłat Lwowskich, a skończy się przy ul. Rogowskiej, na wysokości stacji kolejowej Nowy Dwór. Jej łączny koszt to ok. 380 mln zł. Stacja prostownikowa kosztowała ponad 7 mln zł. W połowie sierpnia ekipy budowlane ułożyły już tory tramwajowe na większej części ul. Strzegomskiej. Kilkaset metrów dalej na ul. Rogowskiej zaczęło się betonowanie podbudowy pod przyszłe torowisko. Szyny kładą też na wiadukcie nad torami kolejowymi przy Strzegomskiej.

➤ **Więcej informacji na l.wroclaw.pl/budowaTAT**

OLEKSANDR POLIAKOVSKY

Stacja przetwarza prąd zmienny na stały do zasilania tramwajów

Wakacje z Nasz Wrocław MAX – ile zaoszczędzisz?

Lato powoli dobiega końca, twoje dziecko nie może usiedzieć w domu, a twój portel coraz chudszy? Z Nasz Wrocław MAX zwiedzisz z rodziną miejskie atrakcje o wiele taniej. Sprawdź, ile możesz zaoszczędzić.

Paulina Czarnota

Przypomnijmy, że użytkownikiem Nasz Wrocław MAX może stać się każdy mieszkaniec, który rozlicza swój PIT, ma aktywny Status Podatnika i potwierdzi zameldowanie na pobyt stały w stolicy Dolnego Śląska. Dzięki udziałowi w programie miejskim może korzystać za darmo z wielu atrakcji i zniżek. W ramach Nasz Wrocław MAX specjalną ofertę przygotowało ponad 60 partnerów na terenie całego miasta.

Korzyści z Nasz Wrocław MAX

Rabaty otrzymasz w miejskich atrakcjach, instytucjach kultury, a także u prywatnych partnerów, czyli np. w restauracjach. Na liście znajdują się m.in.:

- ZOO Wrocław – darmowy bilet wstępu i 50 proc. zniżki na zakup rocznej karty
- Aquapark Wrocław – dwa darmowe bilety wstępu (1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej) oraz możliwość zakupu rocznego karnetu VIP tańszego o 50 proc.
- WKS Śląsk Wrocław – dwa darmowe bilety wstępu na mecz piłkarski (1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej)
- Panthers Wrocław – dwa darmowe bilety wstępu na mecz

futbolu amerykańskiego (1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej)

- Tarczyński Arena Wrocław – dwa darmowe bilety na zwiedzanie stadionu dla osoby dorosłej

Zwiedzanie Tarczyński Arena to była nie lada gratka dla 8-letniego Tymka. Jak zapowiada, za rok wybierze się tutaj na mecz Śląska Wrocław

(1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej)

- Gwardia Wrocław – dwa darmowe wejścia na mecz siatkówki (1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej)
- Volley Wrocław – dwa darmowe wejścia na mecz siatkówki (1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej)
- Wrocławski Klub Koszykówki Wrocław – dwa darmowe wejścia (1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej)
- Ślęza Wrocław – dwa darmowe wejścia na mecz

koszykówki (1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej)

- WCT Spartan – dwa darmowe wejścia na siłownię (1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej)
- Pływalnie Orbita – 1-godzinne wejście dla osoby dorosłej
- Hydropolis – dwa darmowe wejścia (1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej), zniżka na bilet wstępu w wysokości 25 proc.
- Hala Stulecia – dwa darmowe bilety wstępu na zwiedzanie Visitor Center (1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej)

- Centrum Historii Zajezdnia – dwa darmowe wejścia na wystawę główną „Wrocław 1980–2016” (1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej)
- Vertigo Jazz Club – dwa darmowe wejścia na koncert (1 dla użytkownika + 1 dla osoby towarzyszącej)
- Miejskie instytucje kultury (centra kultury, teatry) – 30 proc. zniżki.

5 atrakcji 285 zł taniej

Z darmowych atrakcji można korzystać raz na 365 dni. Trzyosobowa rodzina (dwóch dorosłych plus 8-letnie dziecko) odwiedziła wrocławski aquapark, Hydropolis,

Lato
we Wrocławiu

Tarczyński Arenę, zoo i Centrum Historii Zajezdnia. Bez programu Nasz Wrocław MAX zapłaciłaby za bilety wstępu 477 złotych, tymczasem dzięki temu, że jeden z członków rodziny jest użytkownikiem programu miejskiego – 192 zł, czyli o 285 zł taniej.

– To duża ulga dla budżetu domowego, tym bardziej teraz, gdy wszystko podrożało przez inflację. Na pewno jeszcze skorzystamy z innych atrakcji – zapowiada pani Ela, mama 8-letniego Tymka.

➤ **Szczegóły i instrukcję, jak dołączyć do programu, znajdziesz na www.wroclaw.pl/nasz-wroclaw**

Zwiedzaj na rowerze z apką studentów politechniki

Blisko 20 zagadek, malownicza trasa, a do odkrycia tajemnice Wrocławia – studenci z Koła Naukowego Solvro działającego na Politechnice Wrocławskiej stworzyli aplikację #Znajdźswojątrasę, proponującą rowerową grę terenową dla całej rodziny. Można ją pobrać na telefony z Androidem i IOS.

Twórcami nowej apki #Znajdźswojątrasę są studenci z KN Solvro

Redakcja

Aplikacja składa się z blisko 20 zagadek. Gdy dojedziemy do danego zadania i je rozwiążemy, odblokowuje się kolejny etap trasy. Wiedzie ona od Urzędu Marszałkowskiego, przez Wybrzeże Wyspiańskiego, ogród zoologiczny, park Szczytnicki, Hydropolis i z powrotem pod urząd, a jej pokonanie zajmuje około dwóch godzin. – To świetny sposób na rodzinne spędzenie wolnego cza-

su. Jeśli mamy wolne popołudnie, jest ładna pogoda i chcemy się wybrać na rowery z dziećmi, to można przy okazji zwiedzić Wrocław. Dzięki rozwiązywaniu zagadek sporo dowiemy się o odwiedzanych miejscach – mówi Krzysztof Krawczyk, prezes KN Solvro.

To niejedyny projekt, nad którym pracują obecnie studenci. W planach mają m.in. stworzenie aplikacji „Lokalniej”, która będzie skierowana do miłośników tury-

styki kulinarnej z rejonu Wrocławia. Będzie w niej można znaleźć miejsca wokół stolicy Dolnego Śląska, w których lokalni wytwórcy oferują swoje produkty np. sery lub miody. Zaś na początku nowego roku akademickiego chcą także udostępnić aplikację „ToPW” , skierowaną do osób rozpoczynających naukę na Politechnice Wrocławskiej. Znajdą się tam m.in. informacje o wydziałach, mapa kampusu i najważniejszych miejscach.

To będzie raj dla fanów gokartów i superbryk

Miłośnicy motoryzacji już mogą zacierać ręce. We Wrocławiu powstaje nowy tor kartingowy z gokartami elektrycznymi. To jedyne takie miejsce w stolicy Dolnego Śląska, a jego współzałożycielem jest znany wszystkim miłośnikom motoryzacji youtuber – The Mike. Otwarcie planowane jest na drugą połowę września.

Paulina Falkiewicz

Profesjonalny tor kartingowy powstaje na parkingu (poziom -2) Galerii Wroclavia przy ul. Suchej. Zajmie on powierzchnię 3500 mkw. i będzie wyposażony w 16 dużych gokartów oraz w 6 dziecięcych. W planach są kolejne.

– W projekcie Pitlane postanowiliśmy zbudować tor kartingowy, w którym nie stosujemy żadnych półśrodków. Zamawiamy fabrycznie nowe gokarty elektryczne prosto od producenta, profesjonalne bandy, które nie tylko wyglądają schludnie, ale też świetnie spełniają swoje zadanie. Oprócz tego, szereg udogodnień dla klientów, takich jak wygodne materiałowe fotele czy opcjonalny system wspomagania kierownicy. Wisienką na torcie jest nawierzchnia, która zapewnia idealną trakcję i w odróżnieniu od jazdy po kostce brukowej, jest przewidywalna i nie powoduje uczucia „wyrwania kierownicy” z rąk – opowiada youtuber The Mike, współzałożyciel toru kartingowego Pitlane.

Wizualizacja toru kartingowego Pitlane, który powstaje na parkingu Galerii Wroclavia (poziom -2)

Elektryczny a spalinowy

Gokarty elektryczne są bardziej ekologiczne. Nie hałasują, nie emitują spalin i charakterystycznego zapachu, który jest na halowych torach kartingowych. Gokartem można sterować na tablecie, jeżeli jest jakiś wypadek, jesteśmy

w stanie wyłączyć momentalnie wszystkie pojazdy. Na torze będzie elektroniczny system flag – osoby, które machają flagami, nie będą rozstawione na torze. – Mamy zamontowane światła, które będą zmieniane i sterowane za pomocą tabletu. Wszystko będzie sygnalizowane – wyjaśnia Adam

Kania, pomysłodawca i współzałożyciel toru kartingowego Pitlane.

Plusem jest także moment startu – gokarty elektryczne dysponują pełną mocą od razu po naciśnięciu pedału przyspieszenia. Dla dzieci (od 1,30 m wzrostu) czy osób początkujących przygodę z gokartami

będzie dostępna funkcja Easy drive. To rozwiązanie dla tych, którzy mają mało siły w rękach, bo kierownica chodzi lżej. Nie zabraknie też adrenaliny dla tych bardziej doświadczonych – elektryczne gokarty posiadają na kierownicy przycisk Cares, który pozwala zwiększyć moc z 3 do 4 biegu.

Dla fanów motoryzacji

Miłośników motoryzacji z pewnością ucieszy to, że będzie też możliwość oglądania sportowych samochodów na żywo. – Myślę przewodnią naszego toru, ze względu na współników, z którymi działam, będą super cary. Szymon Banaś i The Mike są osobami znanymi z tego, że posiadają sportowe samochody i wiele osób chce je zobaczyć, ale nie mają takiej możliwości. Mamy wykupionych 6 miejsc parkingowych, gdzie będą stały super cary i każdy będzie mógł je zobaczyć – dodaje Kania.

Samochody będą się zmieniać, jednak za każdym razem będą to rzadko spotykane modele, jak np. Bugatti Chiron. Super cary będą stały na parkingu codziennie.

Od biskupstwa po Nobla – zobacz historię miasta

Ścieżka historii Wrocławia to katalog płyt z brązu wmontowanych w chodnik przy placu Nankiera. To doskonała kompilacja dziejów ponadtyścioletniej metropolii. W katalogu najważniejszych wydarzeń jest także literacka Nagroda Nobla dla wrocławianki Olgi Tokarczuk.

Tomasz Wysocki

Ścieżka historii Wrocławia została zainicjowana w 2011 r. Autorką projektu jest prof. Hanna Jelonek. Otwiera ją karta tytułowa z repliką zegara z wrocławskiego ratusza.

Na kolejnych płytach wspomniane są najważniejsze wydarzenia w dziejach stolicy Dolnego Śląska. Zbiór płyt z brązu wmontowanych w chodnik na placu Nankiera stale się rozrasta. Niedawno przybyła tablica, która upamiętnia przyznanie Nagrody Nobla Oldze Tokarczuk, pisarce od lat związanej z Wrocławiem. Kolejne tablice upamiętniają:

- ustanowienie biskupstwa we Wrocławiu (rok 1000),
- najazd Mongołów i obronę

- miasta przez błogosławionego Czesława (rok 1241),
- lokację miasta (rok 1242),
- włączenie Wrocławia do korony czeskiej (rok 1335),
- przejęcie miasta przez Habsburgów (rok 1526),
- przyznanie miastu obecnego herbu (rok 1530),
- epidemię dżumy, która spowodowała śmierć 30 procent mieszkańców Wrocławia (rok 1633),
- założenie uniwersytetu (rok 1702),
- przejście Wrocławia pod władzę Prus (rok 1741),
- rewolucję krawców (rok 1793),
- zajęcie miasta przez wojska napoleońskie (rok 1807),
- uruchomienie pierwszej linii kolejowej (1842),
- budowę Hali Stulecia według projektu Maxa Berga (rok 1913),
- kapitulację Festung Breslau (rok 1945),
- powstanie Solidarności (rok 1980),
- Kongres Eucharystyczny z udziałem papieża Jana Pawła II (rok 1997),
- powódź tysiąclecia (1997),
- Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej (rok 2012),
- wydarzenia Europejskiej Stolicy Kultury (rok 2016),
- organizację The World Games, Igrzysk Sportów Nieolimpijskich (rok 2017),
- literacką Nagrodę Nobla dla wrocławianki Olgi Tokarczuk (rok 2018).

Poświęconą noblistce Oldze Tokarczuk płytę można zobaczyć w pobliżu budynku Wydziału Filologicznego

ODKRYWAJ WROCŁAW RAZEM Z NAMI

Nie wszystkie miejsca we Wrocławiu znajdziesz w przewodniku, nie wszystkie też zobaczysz na żywo. Dlatego przybliżamy wrocławskie ciekawostki! Może miasto zaskoczy cię jeszcze nieodkrytymi miejscami? Poznaj Wrocław, który skrywa wiele tajemnic.

Paulina Czarnota

Które podwórko jest najjaśniejsze nocą? Ile okien jest w Hali Stulecia? Czy wiesz, że we Wrocławiu mamy mumię egipską? Jaki jest najstarszy kościół we Wrocławiu? Jeśli nie znasz odpowiedzi na te pytania, ten artykuł jest dla ciebie.

Wymarzone szyby Maxa Berga

W całej Hali Stulecia znajduje się ponad 600 okien, a z ich szybami wiąże się ciekawa historia. Architekt Max Berg chciał, aby z jednej strony były one lekko pofalowane, co miało zapewnić odpowiednią akustykę w obiekcie. Kolor szkła i ich struktura zostały dodatkowo dobrane tak, by światło słoneczne nie oślepiło publiczności. W Hucie Szkła w Pirnie zamówiono zatem szyby w kolorze, który we wzorniku oznaczono jako „gelb 21”. Niestety doszło do pomyłki i przysłano szyby trochę ciemniejsze. W związku z tempem, w jakim powstawała Hala Stulecia, zdecydowano się zamontować. Dopiero w trakcie remontu w latach 2009–2011 wstawiono szyby w takim kolorze, o jakim marzył Max Berg.

Tajemnicze pomieszczenia

Zwiedzający Tarczyński Arenę Wrocław mają podczas wycieczki okazję zobaczenia z bliska miejsc niedostępnych na co dzień, np. szatni zawodników czy ławek rezerwowych. Mogą również wejść do jedynego w Polsce (na stadionach ligowych) aresztu udostępnionego do zwiedzania. Zakratowane pomieszczenia powstały na Mistrzostwa Europy w piłce nożnej UEFA EURO 2012 i służą służbom porządkowym do dzisiaj. Areszt składa się z trzech pomieszczeń: dwóch cel o powierzchni 13 mkw. oraz

izolatkę zajmującą 3,8 mkw. Każde z nich wyposażone jest w sanitariat. W pobliżu aresztu znajdują się także pomieszczenia do przesłuchań. Co ciekawe, miejsce zatrzymaną na stadionie „wystąpiło” już w wielu produkcjach filmowych i serialowych, odgrywając rolę więzienia lub aresztu śledczego. Swoją pobyt w nim zaliczył również znany wrocławski youtuber reżygiusz – oczywiście nie za karę, a jedynie nagrywając jeden ze swoich odcinków.

Niezwykłe podwórko

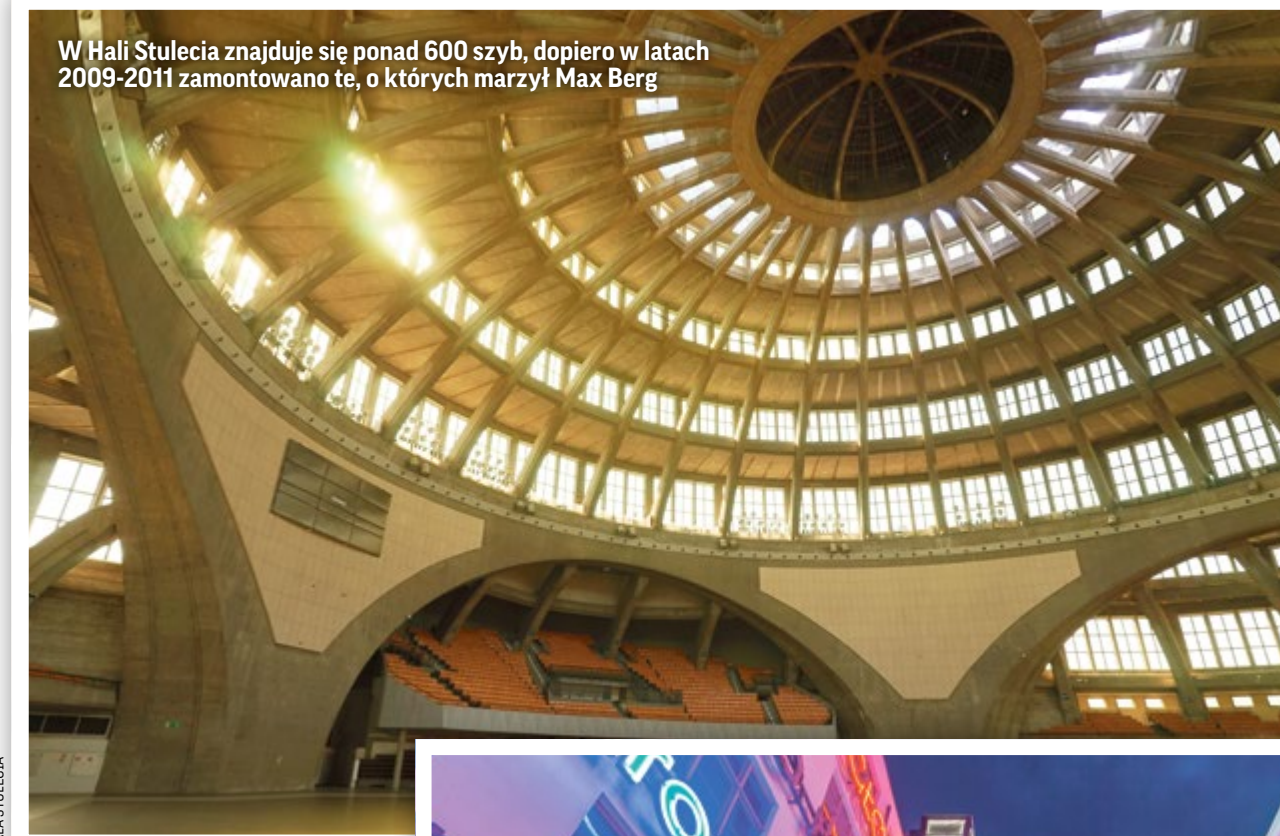
To podwórko o zmroku rozjaśnia ponad 30 dawnych neonów sklepów, firm, kin czy domów handlowych, które mają tu drugie życie. Mowa o podwórku przy ul. Ruskiej 46. Zobaczmy tu m.in. neony kin: Dworcowego, Ogniska i Warszawy, potężnych rozmiarów Elam z ul. Chorzowskiej, Rumcajsa z ul. Powstańców Śląskich, Modę Polską z Rynku czy Grand Hotel z ul. Piłsudskiego. Wszystkie prezentowane w galerii neony pochodzą z kolekcji fundacji Neon Side Wrocław, założonej i prowadzonej przez Tomasza Kosmalskiego. W 2014 r., po latach starań dzięki współpracy fundacji i gminy, udało się stworzyć miejsce, w którym świetlne napisy z lat 60. i 70. wraz z innymi historycznymi formami reklamy można podziwiać na co dzień. Jak się okazuje, historia zatoczyła koło. Galeria Neon Side działa w miejscu, gdzie przez kilkadziesiąt lat działało przedsiębiorstwo Reklama, produkujące także neony. Teraz dziedziniec przy Ruskiej 46 to miejsce, które służy sportkaniom, działaniom twórczym i rozrywce.

Z głową w chmurach

Ma 212 m wysokości, liczy 51 pięter, zbudowany został ze 144 tys. m sześc. betonu, 40 tys. mkw. szkła, a jego całkowita

powierzchnia to 171 tys. mkw. Sky Tower we Wrocławiu jest najwyższym budynkiem mieszkalnym w Polsce. Z tarasu widokowego, który znajduje się na 49. piętrze można zobaczyć Śnieżkę, Chełmiec czy Słężę. To jeden z najważniejszych punktów turystycznych Wrocławia. Krajobrazy widziane zza okien robią wrażenie. Ten drapacz chmur znajduje się między ulicami: Powstańców Śląskich, Wielką, Gwiaździstą i Szczęśliwą. Otwarty został w 2012 r. – wstęgę przciął

W Hali Stulecia znajduje się ponad 600 szyb, dopiero w latach 2009-2011 zamontowano te, o których marzył Max Berg

HALA STULECIA

biznesmen Leszek Czarnecki, ówczesny właściciel, a wśród gości byli m.in. Lech Wałęsa i Leszek Balcerowicz. Sky Tower został sprzedany w marcu 2022 r. za ponad 84 mln euro. Obecnie właścicielem budynku jest Olimp Investment.

Zbudowano go... od góry

Dom Trzonowo-Linowy, zwany Trzonolinowcem, to modernistyczny budynek, który powstał w latach 60. XX w. przy ul. Tadeusza Kościuszki 72 (róg z ul. Dworcową). W przeciwieństwie do tradycyjnych budynków, które budowane są od fundamentów, trzonolinowiec budowany był od najwyższego piętra.

Autorem obecnie działającego głównego ratuszowego zegara jest Johann Gottlieb Klose, który na przełomie XVIII i XIX w. pełnił funkcję zegarmistrza miejskiego

uszytniona (projekt wzmocnienia trzonolinowca powstał na Politechnice Wrocławskiej).

Najstarszy kościół w cieniu katedry

Kościół św. Idziego jest najstarszym w pełni zachowanym budynkiem Wrocławia, a zarazem najstarszą działającą świątynią w naszym mieście. Kościółek został zbudowany na Ostrowie Tumskim w pierwszej połowie XIII w. Sąsiaduje z archikatedrą św. Jana Chrzciciela. Budynek po wojnie był zniszczony zaledwie w 20 proc. (katedra w 70 proc.), dlatego Polacy, którzy przybyli do Breslau, spotkali się na modlitwie właśnie w tym miejscu. Obecnie w każdą niedzielę o godz. 10 odprawiane są tutaj msze święte dla dzieci przedszkolnych,

TOMASZ HOŁOD

Sky Tower otwarty został w 2012 roku. Najwyższy budynek mieszkalny w Polsce ma 212 m wysokości

W powstał na podstawie projektu Andrzeja Skorupy i Jacka Burzyńskiego. To jeden z niewielu tego typu budynków w Europie. Podstawą jego konstrukcji jest nadziemny trzon. Na nim osadzone są stropy w postaci kwadratowych platform zawieszonych na stalowych linach. Liny te zamocowane są do szczytu trzonu, są także zakotwione na poziomie parteru dla uszytnienia konstrukcji. Najniższe piętro zawieszono jest nad niezabudowaną przestrzenią. Wisząca na linach konstrukcja została w 1974 r.

MATEJKA (KOSZAROWSKI) WROCŁAWSKIEJ

Skarb wieży ratusza

Ten skarb, nie tylko opiera się upływowi czasu, ale sam ten czas odlicza. Na ratuszu jest w sumie pięć tarcz

zegarowych, ale zegary są dwa. Pierwsze historyczne wzmianki o wrocławskim czasomierzu ratuszowym pochodzą z XIV w. Autorem obecnie działającego głównego ratuszowego zegara jest Johann Gottlieb Klose, który na przełomie XVIII i XIX w. pełnił funkcję zegarmistrza miejskiego. Klose – jak sam napisał – chciał „zupełnie nowego zegara miejskiego, który nie ma sobie podobnych, nie po to, aby się wzbogacić, lecz po to, aby upamiętnić swoje nazwisko i potomstwu miasta Wrocławia pozostawić pamiątkę”. Zegar do dziś nakręcany jest codziennie. Oprócz głównego zegara, jest jeszcze jeden, którego tarcza widoczna jest od strony pregerza. Wspinający się po drewnianych stopniach na wieżę na każdym kroku zobaczy historyczne ślady – na gzymsach widnieją nazwiska hejnalistów, a na balustradzie nazwiska kamieniarzy, którzy chcieli zostawić ślad w historii miasta. Nie ma tam jednak wstępu dla każdego.

Mumia egipska na Ostrowie Tumskim

Czy wiesz, że we Wrocławiu można zobaczyć prawdziwą egipską mumię? W XIX w. trafiła do Muzeum Archidiecezji Wrocławskiej na Ostrowie Tumskim. Aktualnie muzeum jest remontowane i mumię wraz z innymi eksponatami sztuki starożytnej można oglądać na wystawie czasowej w Muzeum Archeologicznym w Krakowie, ale w przyszłym roku wróci do stolicy Dolnego Śląska. – Przygotujemy specjalne pomieszczenie, wystawa ze sztuką starożytną będzie mieściła się na poziomie -1 i mumia również tam trafi. Po renowacji nasza kolekcja będzie wyeksponowana w nowoczesny sposób – opowiada ksiądz Bartosz Świątkowski, zastępca dyrektora Muzeum Archidiecezjalnego.

Mumia (na zdj.) to ok. 8-letni chłopiec z naszymi krajami na piersi. Ma długość ok. 1,25 m. Pochodzi z Egiptu z okresu ptolemejskiego (323-30 r. p.n.e.). To jeden z najstarszych eksponatów Muzeum Archidiecezjalnego.

Mumia około ośmiolatniego chłopca pochodzi z Egiptu z okresu ptolemejskiego (323-30 r. p.n.e.). Jest jednym z najstarszych eksponatów Muzeum Archidiecezjalnego

Zumba w parku Południowym

Nowy sezon zajęć Zumba GOLD rozpocznie spotkanie otwarte w parku Południowym. Odbędzie się ono 20.08 (sobota) w pobliżu pomnika Fryderyka Chopina w godz. 10-11. Trzonem grupy są seniorzy, którzy cyklicznie spotykają się na Zumbę GOLD w Przystanku Trzeciego Wieku WCRS. Do wspólnego ruchu zapraszają wszystkich chętnych – niezależnie od wieku i znajomości tanecznych ruchów. Spotkanie jest bezpłatne. Organizatorzy proszą, by w miarę możliwości uczestnicy zajęć mieli niebieskie lub błękitne koszulki.

Wojszyce: sąsiedzkie spotkanie

Rada Osiedla Wojszyce zaprasza 20.08 o godz. 10 na spotkanie podsumowujące spacer w ramach 28. edycji Mikrograntów. Będzie rodzinny mobilny escape room z ciekawostkami, anegdotkami i zdjęciami ze spacerów oraz wspólne wybieranie zdjęć na wrześniowy wernisaż. Nie zabraknie poczęstunku. Wydarzenie odbędzie się w siedzibie RO przy ul. Pawiej 20, potrwa 2 godz. i jest bezpłatne. Zapisy: wojszyckie-spacery@gmail.com. Liczba miejsc ograniczona.

Spacer z Wrocławia

CH Wroclavia zaprasza w sierpniu na dwa darmowe spacer. 20.08 będzie można poznać Przedmieście Świdnickie, gdzie znajdują się m.in. Narodowe Forum Muzyki, park Staromiejski, Teatr Lalek czy Mezonetowiec (start: CH Wroclavia – teren zewnętrzny przy Dębie). 27.08 zaplanowany jest spacer pt. „Makabryczny Wrocław” o kryminalnych i mroźnych krew w żyłach historiach ze stolicy Dolnego Śląska. To trasa dla osób powyżej 16. lat (start: Rynek – pomnik Aleksandra Fredry). Spacer ruszają o godz. 11, trwają ok. 2 godz. i są darmowe oraz otwarte dla wszystkich chętnych, bez zapisów.

PSIE POLE

Metamorfoza podwórka przy Krzywoustego

Kiedyś to był smutny, choć zielony, teren z trzepakiem i nierównymi chodnikami. Po remoncie podwórka pomiędzy ul. Grudziądzką a Krzywoustego zmieniło się nie do poznania.

I Janusz Krzeszowski

Zaglądamy na wrocławskie podwórka, które w ostatnich latach przeszły metamorfozy. Na pierwszy ogień idzie podwórko, a w zasadzie dwa, pomiędzy ul. Grudziądzką a Krzywoustego. Powstała tam przestrzeń do uprawiania sportu z boiskami do piłki nożnej i koszykówki oraz zielona enklawa z ławeczkami, oświetleniem i placami zabaw dla dzieci.

– Taka duża przestrzeń pozwoliła na zaplanowanie kompleksowej oferty dla mieszkańców. Wykorzystaliśmy również atut tego miejsca, czyli zieleni i starodrzew tworząc wiele atrakcji właśnie pomiędzy drzewami –

Przestrzeń skąpana w zieleni – tak zmieniło się podwórko przy ul. Grudziądzkiej i Krzywoustego

wyjaśnia Katarzyna Galewska ze spółki Wrocławskie Mieszkania.

W dwóch etapach przebudowano dwa sąsiadujące ze sobą podwórka pomiędzy ul. Grudziądzką, a Krzywoustego, które zajmują łącznie 16 tysięcy metrów kwa-

dratowych. Pierwsze kusi placem zabaw dla najmłodszych oraz starszych dzieci, z tyrolką, ścianką wspinaczkową, karuzelami i huśtawkami. Teren został również oświetlony, ale co bardzo istotne, na samym początku prac zadbano o odwodnienie tego miejsca. Na

drugim powstała strefa sportowa z boiskiem do piłki nożnej i koszykówki. Zamontowano ławeczki i siłownię zewnętrzną.

Inwestycje zostały zakończone w 2020 roku i łączny koszt wyniósł 3,4 mln złotych.

MAŚLICE I PRACZE ODRZAŃSKIE

Pobiegną po zdrowie i pożegnają lato piknikiem

Mieszkańcy Maślic i Pracze Odrzańskich będą mogli hucznie pożegnać lato podczas dwóch wydarzeń. Pierwszy „Maślicko-Pracki Bieg Po Zdrowie” zostanie połączony z piątą edycją pikniku rodzinnego „Pa Maśliczne Lato”. Start o godz. 14 w sobotę 27 sierpnia.

Bieg odbędzie się w sobotę 27 sierpnia na grobli Pilczycko-Prackiej

I Paulina Czarnota

Piknik i miasteczko biegaczy zlokalizowane będą na terenach zielonych przy zbiegu ul. Potokowej i ul. Ślężoujścia na Maślicach. Bieg główny odbędzie się na grobli Pilczycko-Prackiej i będzie miał 3 dystanse: 2,5 km, 5 km oraz 10 km. Będzie też „Bieg Krasnała” dla maluchów do 7 lat i dla dzieci od 8 do 15 lat.

Wszyscy zawodnicy otrzymają pakiet startowy, który będzie zawierał okolicznościową koszulkę sportową, medal i posiłek wysokoenergetyczny. – Mając na uwadze osoby, które dopiero zaczynają swoją przygodę z bieganiem lub chcą poprawić swoją technikę biegu, zaplanowane zostały treningi z profesjonalnym

trenerem lekkoatletyki w celu nauki prawidłowej techniki biegu. Jeden z treningów został zorganizowany w lipcu, drugi odbędzie się 18 sierpnia – opowiada Patryk Kieruzel z Centrum Rehabilitacji Body Balance, pomysłodawca biegu.

Uczestnicy będą mogli skorzystać m.in. z bezpłatnych konsultacji fizjoterapeutycznych, podologicznych, dietetycznych, kosmetycznych, dermatologicznych, licznych gier, zabaw i konkursów dla dzieci i dorosłych. W trakcie pikniku przewidziane są strefy: kibica, kids, zdrowia, food truck oraz mieszkańca. Organizatorami wydarzenia są Centrum Rehabilitacji Body Balance, Rada Osiedla Maślice oraz Rada Osiedla Pracze Odrzańskie i Kolektiw Pomysłów.

PARK POŁUDNIOWY

Piękna sceneria do odpoczywania i fotografowania

Park Południowy na tle innych wrocławskich parków wyróżnia się tym, że został stworzony od podstaw i nie powstał na terenie leśnym. Był osobliwą zapłatą za... kanalizację. Dziś jego niewątpliwą ozdobą jest taras widokowy oraz altana na wzgórzu, wiernie odbudowana po pożarze. Co jeszcze warto tam zobaczyć?

Emilia Iwanicka-Pałka

Park Południowy ma około 25 ha i jest położony między ul. Powstańców Śląskich a ul. Sudecką. Najłatwiej jest do niego dotrzeć tramwajami i autobusami jadącymi w kierunku Krzyków i Kleciny (np. 7, 17, 113, D – przystanek Krzyki).

Park powstał w drugiej połowie XIX w. na terenach подарowanych miastu przez kupca i filantropa Juliusa Schöttlandera. W zamian władze miasta miały przyłączyć teren dzisiejszego Borka do miejskiej sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej. Efektem tej transakcji jest piękny zielony teren, który do dziś cieszy mieszkańców Wrocławia.

Poznaj 5 najciekawszych miejsc i obiektów w parku Południowym.

1 Zabytkowa altana

Stoi na tzw. Wzgórzu Georga Bendera (od strony ul. A. Waligórskiego) i jest dobrym punktem widokowym, pozwalającym podziwiać panoramę terenu. Altana spłonęła w 2018 roku, jednak została odbudowana i w 2022 r. ponownie oddana do użytku. Jej współczesna wersja, podobnie jak oryginalna, powstała z drewna modrzewio-

TOMASZ HOŁOD (1), OLEKSANDR POLIAKOWSKI (1)

wego. I jest tak samo znakomitym miejscem do odpoczynku wśród parkowej zieleni.

2 Pomnik Fryderyka Chopina

Wykonana z brązu figura zamyślonego kompozytora przypominać ma o związkach Chopina z Wrocławiem. Siedząca postać ma ponad 3 m, a wysokość pomnika z podstawą to 4,5 m. Teren wokół jest otoczony pięknie wypielęgnowanymi kłombami, co sprawia, że jest to jedno

z miejsc często wybieranych na sesje zdjęciowe. Jeśli więc szukacie pięknej scenerii do rodzinnej

Na tarasie Landsberga można zrobić sobie zdjęcie z koleżankami, a ukochaną zaprosić do altany (w kółku)

fotografii, koniecznie odwiedźcie park Południowy.

3 Taras widokowy Landsberga

Ludwig Landsberg był radcą miejskim i współzałożycielem parku. Pamięć o nim uwieczniono w nazwie tarasu zbudowanego nad parkowym stawem. Rozciąga się z niego piękna panorama parku. Po obu stronach konstrukcji umieszczono schody prowadzące do wody. To dzięki nim w przeszłości można tam było np. wejść na łódkę i popływać po stawie. Dziś po zbiorniku pływają jedynie ptaki wodne, będące także dużą atrakcją tego miejsca.

4 Urokliwe mostki

Na przeciwnym końcu stawu, bliżej wejścia od ul. Powstańców Śląskich, można przejść żelaznym most-

kiem z ozdobną balustradą. Drugi, murowany, znajduje się we wschodniej części parku, od strony ul. Sudeckiej. Oba mostki łączy bardzo przyjemna trasa spacerowa. Przekonajcie się sami!

5 Place zabaw i miejsca rekreacji

Park Południowy oferuje najmłodszym atrakcje na dwóch placach zabaw, dla dzieci młodszych oraz nieco starszych. Oferta dla dorosłych to m.in. piękne alejki idealne na spacer oraz do biegania, a także przestronne polany i miejsca przystosowane do gry w bule.

Wielbicieli roślin urzekną natomiast nie tylko piękne drzewa, ale również ogród bylinowy od strony ul. Waligórskiego. W parku znajduje się także restauracja, która istnieje od ponad 20 lat, drobne przekąski napoje dostępne są też w gastrówózkach.

Zapraszamy na spacer do parku Południowego!

”

Jerzy Skoczylas,
satyryk z Kabaretu Elita

Park Południowy jest mi bliski z powodu moich kabaretowych kolegów: Jasia Kaczmarka i Andrzeja Waligórskiego, którzy patronują biegnącym przez niego ulicom. W pobliżu do dziś mieszka też Leszek Niedzielski. Poza tym bardzo niedaleko znajduje się siedziba radia i telewizji. Pracowaliśmy tam, więc wszyscy z Elity i Studia 202 mamy dużo wspomnień związanych z tą oazą zieleni. Na pewno nagrywaliśmy kilka piosenek wśród tych okoliczności przyrody, w tym którąś wersję „Do serca przytul psa”. Jest tam wspaniała restauracja, do której nie wpadaliśmy na kiszone rzodkiewki, lecz na prozaiczny napój z pianką. On okazywał się świetnym katalizatorem nowych pomysłów.

Wspomnienie powodzi: rozmowy i bezpłatny koncert

W niedzielę, 21 sierpnia, na placu Wolności odbędzie się wydarzenie pn. SpotkajMY się. To podsumowanie działań miasta w 25. rocznicę powodzi tysiąclecia. Od godziny 16 spotkania, rozmowy, a potem koncert: MESAJAH feat. Grubson, Jagoda Kret, Sound'n'Grace, Miodu (Jamal), Gutek (Indios Bravos), I Grades, Kasia Kowalska.

Ewa Wapłak

W lipcu 1997 r. rozpoczął się ważny proces umacniania wspólnoty. W ciągu 27 dni walki z wielką wodą wrocławianie udowodnili, że Wrocław jest ich miastem. Miastem, które kochają i jest dla nich najważniejsze. W tym roku od powodzi mija 25 lat.

Szum rzeki płynącej ulicami miasta pamiętają ci, którzy byli świadkami opanowania miasta przez wodę. Czy powódź tysiąclecia to już tylko wspomnienie? A może stała się częścią wrocławskiej tożsamości... Będzie się można o tym przekonać 21 sierpnia na pl. Wolności.

SpotkajMY się – stwórzmy wspólną przestrzeń do wspomnień i rozmów – zachęcają organizatorzy. Wydarzenie rozpocznie się o godz. 16. Odbędzie się pokaz filmowy „Powódź Tysiąclecia 25 lat później”. O godz. 19.30 rozpoczną się koncerty. Kto wystąpi?

Jagoda Kret

Finalistka III edycji The Voice of Poland, wokalistka o nietuzinkowej barwie głosu. Autorka tekstów

Na placu Wolności 21.08 zobaczymy i usłyszymy Kasię Kowalską, jedną z najbardziej rozpoznawalnych i cenionych polskich artystek

SpotkajMY się Plac Wolności, Wrocław 21.08.22

i kompozytorka bluesowo-rockowych brzmień z elementami amerykańskiego folku.

Sound'n'Grace

Chór wykonujący muzykę gospel, soul, R&B i funk. Koncertuje w 10-osobowym składzie. Ich koncerty to zawsze dawka pozytywnej energii.

Miodu

Wokalista, tekściarz i kompozytor projektu Jamal, który cały czas poszukuje i eksperymentuje. W 2020 r. wydał solową płytę dla fanów starej raperskiej szkoły.

Gutek

Piotr „Gutek” Gutkowski, przez lata głos formacji Indios Bravos, w 2021 r. wydał swoją pierwszą solową płytę „Stan rzeczy”.

I Grades

To duet dwóch wokalistek – Magdy „Jazzy” Dziegiel i Basi „Barbaro-

sie” Miedzińskiej, które od ponad 10 lat pracują jako chórzystki zarówno w studiu, jak i na scenie z czołowymi artystami nurtu reggae, pop i r'n'b.

MESAJAH feat. Grubson

Wokalista reggae, autor tekstów, producent i kompozytor. Przygodę muzyczną rozpoczął od Natural Dread Killaz. Jego koncerty to niesamowita energia. Na scenie pojawi się z nim Grubson – Tomasz Iwanca – polski raper i producent muzyczny.

Kasia Kowalska

Jedna z najbardziej rozpoznawalnych i cenionych polskich artystek, wokalistka, kompozytorka, autorka tekstów. Każdy z jej albumów pokrył się kilkukrotną platyną. Tysiące fanów nuciły jej piosenki „Co może przynieść nowy dzień”, „A to co mam” czy „Chcę znać swój grzech”.

➤ **Szczegóły wydarzenia na**
l.wroclaw.pl/spotkajMY

Ponad 400 dzieci czeka na rodziców zastępczych

11-letni Michał od trzech lat ma kochającą rodzinę zastępczą

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrocławiu poszukuje kandydatów na rodziny zastępcze, którzy zapewnią dzieciom dorastanie w sprzyjającym środowisku i szansę na lepszą przyszłość.

Redakcja

– We Wrocławiu poszukujemy takich rozwiązań, żeby dzieci, szczególnie te poniżej 10. roku życia znalazły swoje miejsce w rodzinie zastępczej, gdzie oprócz zaspokojenia podstawowych potrzeb będą czuć się ważne i kochane – zaznacza Monika Jopek z MOPS-u.

Aktualnie we Wrocławiu jest 595 rodzin zastępczych, w których przebywa łącznie 774 dzieci. Nadal 412 dzieci, w tym 120 poniżej 10. roku życia czeka na rodziców w placówkach. Na terenie Wrocławia znajduje się 36 placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym 11 typu rodzinnego.

Jeżeli jesteś osobą, która chciałaby zaopiekować się dziećmi, które z różnych powodów nie mogą wychowywać się w rodzinie biologicznej, to skontaktuj się z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej (Zespół Realizacji Zadań Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej) przy ul. Młodych Techników 58 we Wrocławiu lub pod nr. tel. 71 788 22 412. Podczas spotkania lub rozmowy telefonicznej zainteresowane osoby uzyskają wstępne informacje dotyczące rodzicielstwa zastępczego, np. jakie warunki trzeba spełnić?

MOPS organizuje również bezpłatne szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych,

które pomogą w podjęciu decyzji i przygotują do roli opiekuna zastępczego. Każda rodzina zastępcza jest objęta wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, może korzystać z pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej, finansowej.

Istnieje możliwość zajęcia się potrzebującymi dziećmi zawodowo lub prowadząc rodzinny dom dziecka, gdzie podpiswana jest umowa z MOPS i wypłacane jest wynagrodzenie. Taką funkcję można pełnić w użyczonych mieszkaniach przez miasto Wrocław, gdzie pokrywane są koszty utrzymania i eksploatacji.

Psy i koty na plakatach i ubraniach to jego sprawka

Jakub Zasada to wrocławski grafik, którego projekty trafiły na ubrania popularnej marki odzieżowej. A to niejedyny jego sukces – jego plakaty zamawiają kolekcjonerzy z całego świata, docenił je nawet sam Terry Gilliam z Cyrku Monty Pythona podczas wizyty w naszym mieście. Możesz mieć je i ty.

Magdalena Talik

Kilka lat temu jego nazwisko kojarzyli fani, którzy przychodzili na Targi Wszystkiego Dobrego towarzyszące Wrocławskim Targom Dobrych Książek, dziś jego prace zamawiają nie tylko polscy wielbiciele, ale też fani z Meksyku, Korei, Szwecji.

Profesjonalny amator

Trudno uwierzyć, że Jakub Zasada zaczynał przygodę z projektowaniem graficznym dopiero jako dziewiętnastolatek, we wrocławskim Policealnym Studium Animatorów Kultury „SKiBA”. – Wielu rysowników miało już w dzieciństwie zabazgrane zeszyty z matematyki, ja absolutnie się tym nie interesowałem, pierwsze plakaty zrobiłem po prostu z potrzeby, do wydarzeń, które organizowaliśmy z kolegami i koleżankami – opowiada Jakub Zasada.

Żartuje, że z przedmiotów technicznych był

zawsze „na trzy z minusem”, zresztą skończył polonistykę i kolegium nauczycielskie. Otwarcie przyznaje, że nie ma wykształcenia plastycznego. Może dlatego chętnie używa słowa „amator”. – Chyba cały czas się tak czuję, dużo rzeczy wciąż robię intuicyjnie, może ostatnio się to zmienia, bo zacząłem żyć z projektowania – tłumaczy Zasada.

Do wprawy dochodził stopniowo. Podobało mu się siedzenie przed komputerem i monotonne dłubanie w detalach, bo to był rodzaj odklejenia od rzeczywistości. Wiele projektów wykonał tylko po to, aby podszkolić się w użyciu niektórych funkcji w programie graficznym.

Terry Gilliam zachwycony

Dziś wykonane przez Jakuba Zasadę projekty obejrzymy w Galerii Polskiego Plakatu we Wrocławiu, m.in. te zaprojektowane do filmów Monty Pythona. Zlecenie miało nieoczekiwaną puen-

te. Kiedy Terry Gilliam, członek legendarnej brytyjskiej grupy, przyjechał kilka lat temu na Festiwal Nowe Horyzonty, przyszedł do Galerii Plakatu przy ul. św. Mikołaja. Właściciel pokazał mu zaprojektowany przez Jakuba Zasadę plakat, a Gilliam, niewiele myśląc, podpisał się na nim, mówiąc, że praca mu się bardzo podoba. – Mam wyjątkowo miłą pamiętkę – nie kryje zadowolona Zasada.

Wrocławianin zaprojektował niewiele filmowych plakatów, zdecydowanie więcej jest tych do koncertów, wydarzeń kulturalnych czy takich, których bohaterami są zwierzęta. Najczęściej

uwiecznia psy i koty, bo w domu czekają na niego codziennie pies Rudy i kotka Pola.

Pupile na koszulki

Zabrany ze schroniska Rudy był pierwowzorem radosnego psa w podskoku, który zdobi koszulki firmy Medicine, Pola

Kilku jego znajomych zauważyło, że tworząc prace ze zwierzętami, Zasada trochę upomina się o prawa dla braci mniejszych. Zdarza się jednak, że artystyczna wizja zderza się z rzeczywistością, jak wtedy, gdy ludzie komentują jego kawki z białymi dziobami i dowodzą, że prawdziwy ptak ma czarny dziób. – Nie biorę tego do siebie, bo ten ptak z plakatu to suma wszystkich ptaków, jakie znam – zaznacza z uśmiechem Zasada.

Charakterystyczna dla jego prac wyrazista kolorystyka to wypadkowa jego miłości do artystów z Polskiej Szkoły Plakatu i wewnętrzna potrzeba. – Intuicyjnie czuję, że lubię w plakacie rodzaj groteski i to u mnie chyba działa. Przyzywa, co przypomina mi słowa wybitnego projektanta Henryka Tomaszewskiego, który powiedział, że plakat musi krzyczeć – dodaje grafik.

Do Meksyku, Korei i Niemiec

Prace Zasady kupimy na jego stronie internetowej. Sam czuwa nad drukiem, pakuje i wysyła je z pracowni na Księżu. Dostępne są także w Galerii Polskiego Plakatu i etsy.com.

Prace zamawiają najczęściej ci, którzy powieszają je na ścianie, bo chcą mieć ładną dekorację, ale i kolekcjonerzy. – Regularnie pisze do mnie pan, któremu wysyłam 10 plakatów, każdy sygnowany i z datą, do jego kolekcji – wyjaśnia Zasada. Plakaty trafiają nie tylko do Polski, ale do Meksyku, Korei Południowej czy Niemiec.

Zlecenia bywają inspirujące, ale i niełatwe. – Z jednej strony trzeba zadowolnić zleceniodawcę, z drugiej, ocalić wizję, a bywa, że nie potrafię upierać się do upadłego przy swoim pomysle. Potem najchętniej bym się odciął od finalnego efektu, ale już się nie da. Więc trenuję też zlecenie samemu sobie pracy, wtedy częściej finalnie udaje się uzyskać to, czego pragnę – opowiada Jakub Zasada.

Pies Rudy i kotka Pola to zwierzęta Jakuba Zasady – są pierwowzorami zwierzęcych wizerunków na ilustracjach grafika

Temat Rzeka, czyli literacka noc z gwiazdami

Ten jeden letni wieczór będzie okazją, by posłuchać fragmentów najlepszej prozy w interpretacjach dziesiątki gwiazd polskiej sceny artystycznej. 20 sierpnia (sobota) odbędzie się kolejna odsłona Europejskiej Nocy Literatury. Jedno z najważniejszych wrocławskich wydarzeń literackich, co roku przyciągające tysiące słuchaczy, tym razem odbędzie się na Przedmieściu Świdnickim. Organizatorem ENL jest Wrocławski Instytut Kultury.

Redakcja

Program 11. edycji literackiego święta przygotował Michał Rusinek – pisarz, felietonista, tłumacz i literaturoznawca, a dawniej także sekretarz Wisławy Szymborskiej, której fundację dziś prowadzi. Zaproponowanym przez kuratora hasłem, które połączy 10 tekstów nadchodzącej odsłony ENL-u, jest „Temat Rzeka”.

Jakie opowiadania usłyszymy?

Dużą część tegorocznego programu literackiego stanowią opowiadania – za ich sprawą żeglować będziemy po rzekach nie tylko Europy, ale i innych części świata. Usłyszymy m.in. fragmenty pochodzące z tomu „**Kroniki beskidzkie i światowe**” Andrzeja Stasiuka, opowiadanie z książki „**Dom Kłamczuchów**” węgierskiego mistrza nowelistyki Dezső Kosztolányi’ego czy też napisaną przez Czeszkę Radkę Denemarkovą wstrząsającą powieść „**Kobold**”. W naszej rzecznej podróży zawiniemy i do Skandynawii, a to za sprawą „**Błogosławieństwa ziemi**” – jednej z najwybitniejszych powieści XX wieku, która przyniosła norweskiemu mistrzowi słowa Knutowi Hamsunowi literacką Nagrodę Nobla. Z kolei dzięki książce „**Amur. Między Rosją a Chinami**” Colina Thubrona wyruszymy też na podzielone tytułową rzeką pogranicze rosyjsko-chińskie. Dwie ostatnie pozycje w programie przypłyną do nas zza oceanu: usłyszymy opowiadania autorstwa amerykańskiego klasyka literatury grozy Edgara Allana Poe („**Opowiadania prawie wszystkie**”) i fragment osadzonej na kanadyjskiej prowincji powieści „**Nikolski**” Nicolasa Dicknera.

Literacką selekcję kuratora usłyszemy **20 sierpnia od godz. 18** – fragmenty 10 książek przeczytane zostaną przez 10 znakomitych postaci polskiej kultury w 10 lokalizacjach Przedmieścia Świdnickiego. Kolejne czytania będą rozpoczynały się co 30 minut, aż do godziny 22.30.

Wśluchaj się w głosy

Jak co roku fragmenty interpretować będzie pięciu artystów i pięć artystek. Wśród aktorek, które

Aleksandra Popławska

Agata Buzek

Ta edycja Europejskiej Nocy Literatury odbędzie się na Przedmieściu Świdnickim. Udział we wszystkich wydarzeniach jest bezpłatny

20 sierpnia pojawią się na Przedmieściu Świdnickim, znalazły się: **Agata Buzek** (znana m.in. z filmów „Rewers” czy „Moje wspomnienia z życia”), **Aleksandra Popławska** („Między nami dobrze jest”, „Wataha”), **Małgorzata Potocka** („Panna Nikt”, „Matki, żony i kochanki”) i **Aleksandra Konieczna** („Ostatnia rodzina”, „Jak pies z kotem”). Dołączy do nich pisarka, feministka, działaczka społeczna i publicystka **Sylwia Chutnik**. Aktorzy, których posłuchamy tego dnia, to: **Antoni Pawlicki** („Czas Honoru”, „Papusza”), **Tomasz Schuchardt** („Boże ciało”, „Je-

steś Bogiem”), **Jacek Beler** („Inni ludzie”, „Kler”), **Mariusz Bonaszewski** („Powidoki”, „Matka Teresa od kotów”) oraz **Marek Kalita** („Hiacynt”, „Twarz”).

Na Przedmieściu Świdnickim

W tym roku Europejska Noc Literatury zagości na Przedmieściu Świdnickim – jednym z centralnych osiedli miasta. Dzięki współpracy z MPK Wrocław dotarcie na osiedle komunikacją miejską będzie darmowe – 20 sierpnia zamiast biletu wystarczy mieć ze sobą książkę lub czytnik!

ENL będzie okazją, by poznać różne oblicza Przedmieścia Świdnickiego. Wspólnie odwiedzimy m.in. dwie przestrzenie położone w zabudowie postindustrialnej – klub muzyczny Transformator (ul. Tęczowa 57) i dawną Wrocławską Drukarnię Naukową PAN (ul. Lelewela 4), czytania odbędą się też na peronie Dworca Świebodzkiego (pl. Orłąt Lwowskich 20B) i w niedostępnej na co dzień sali sesyjnej dworca Wrocław Główny (I piętro, ul. Piłsudskiego 105). Kolejnymi przystankami na trasie będą: położona w sercu pl. Muzealnego „tysiąclatka”, czyli Zespół Szkolno-

–Przedszkolny nr 13 (pl. Muzealny 20), kultowy „Pałacyk”, czyli Pałac Schaffgotschów (ul. Kościuszki 34), niedawno odnowiony park Lesława Węgrzynowskiego (ul. Kolejowa), sala szkoły tańca „No Limits” (ul. Tęczowa 25) oraz przykład współczesnej zabudowy osiedla – imponujące lustrowane patio w Retro Office House (ul. Komandorska 1-3).

Szczególną lokalizacją stanie się pl. Kościuszki, którego zachodnia połowa będzie zamknięta dla ruchu kołowego i zostanie na niej zorganizowana strefa literackiego relaksu. Posłuchamy tam jednego z 10 czytań. Pojawi się także mobilna księgarnia, strefa gastronomiczna i punkt z darmową wodą pitną od MPWiK. Z kolei o godz. 21 rozpocznie się pokaz filmu „Rejs” w ramach organizowanego przez Wrocławską Fundację Filmową cyklu Polish Cinema for Beginners. Kultowe dzieło Marka Piwowskiego pokazane zostanie z angielskimi napisami oraz audiodeskrypcją, która ułatwi udział w seansie osobom niewidomym i niedowidzącym. Osoby z niepełnosprawnością wzroku i słuchu będą mogły wziąć też udział w specjalnych spacerach po Przedmieściu Świdnickim.

Plan czytań

Kolejne czytania rozpoczynać się będą między godziną 18 a 22.30 – każdy z czytających co 30 minut będzie interpretował ten sam fragment tekstu.

peron Dworca Świebodzkiego

(wejście od ul. Tęczowej 1)
Andrzej Stasiuk „Kroniki beskidzkie i światowe”, czyta Jacek Beler

Dworzec Wrocław Główny – sala sesyjna 1. piętro

(ul. Piłsudskiego 105)
Robert MacFarlane „Podziemia. W głąb czasu”, czyta Aleksandra Konieczna

Klub Transformator (ul. Tęczowa 57)

Dezső Kosztolányi „Dom kłamczuchów”, czyta Agata Buzek

Pałac Schaffgotschów (ul. Kościuszki 34)

Knut Hamsun „Błogosławieństwo ziemi”, czyta Antoni Pawlicki

Park Lesława Węgrzynowskiego (ul. Kolejowa)

Nicolas Dickner „Nikolski”, czyta Tomasz Schuchardt

Plac Kościuszki

Zadie Smith „Grand Union”, czyta Sylwia Chutnik

Retro Office House

(wejście od ul. Komandorskiej 1-3)
Colin Thubron „Amur. Między Rosją a Chinami”, czyta Aleksandra Popławska

Szkoła tańca „No Limits” (ul. Tęczowa 25)

Kornel Filipowicz „Formikarium, czyli w moim świecie mrówek”, czyta Mariusz Bonaszewski

Dawna Wrocławska Drukarnia Naukowa PAN

(ul. Lelewela 4)
Edgar Allan Poe „Opowiadania prawie wszystkie”, czyta Marek Kalita

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 13

(pl. Muzealny 20)
Radka Denemarková „Kobold”, czyta Małgorzata Potocka

➤ Więcej informacji na www.nocliteratury.pl

Bluesowo na plaży, statku i w tramwaju

To kolejna odsłona festiwalu muzycznych organizowanych przez Klub Vertigo. W beach barach, na statku, tramwaju czy Wyspie Daliowej od 15 do 28 sierpnia Vertigo Summer Blues Festival 2022. Jakich artystów posłuchamy?

Magdalena Talik

Część występów już za nami (bo festiwal zaczął się 15.08), ale wciąż jest wiele do zobaczenia i posłuchania.

Jeszcze w tym tygodniu

W czwartek 18.08 w Hotelu Puro o godz. 20 wokalistka Paulina Jeżewska & The Tricky Things. Podczas koncertu będzie można usłyszeć utwory, które wykonywały Ma Rainey, Bessie Smith, Memphis Minnie, Etta James, Koko Taylor w autorskich aranżacjach. W piątek 19.08 też o godz. 20 w Vertigo Jazz Club & Restaurant formacja Sociograss, składająca się z członków takich zespołów, jak: Wire and Wool, Cucks Bounty i Auld Reekie String Band. W sobotę 20.08 o godz. 16 na Przystanku Rondo wokalista Tomasz Nitribitt & Americana Review. Tego samego dnia o godz. 20.30 na pergoli VW PROJECT, czyli bluesowa wokalistka Valentina Vatutina. W niedzielę 21.08 o 16 na Wyspie Daliowej

We wrocławskim tramwaju we wtorek 16.08 zagrali Henryk Borsiak i Mieszko Służewski z Blues Squad

niewpowtarzalne J.J. Trio (gitarzysta i wokalista Jacek Jaguś, basista Andrzej Stagraczyński i perkusista Bartek Niebielecki).

A co w kolejnym?

W poniedziałek 22.08 o godz. 20 bezpłatny koncert w Marinie Kleczków – zagra wrocławski HooDoo Band. We wtorek 23.08 w godz. 18–20 na statku Wratislavia – Wiśnia Trio, solowy projekt Łukasza „Wiśni” Wiśniewskiego. Towarzyszą

mu w tym wieloletni przyjaciele (Jacek „J.J.” Jaguś – gitara akustyczna, gitara elektryczna, śpiew Piotr Górka – kontrabas). W środę 24.08 o 20 we Wrocławiu – John Porter & Friends, którego nie trzeba przedstawiać. A w czwartek 25.08 o tej samej porze w Q Hotel Plus Wrocław Bielany – Henryk Borsiak Blues Trio. Dzień później w Vertigo Jazz Club & Restaurant – Dark Leaves, krakowski zespół grający autorską muzykę, którą nazywają sami „krwawym folkem”.

W finałowy weekend zagrają: 27.08 o 20 w Babim Lecie Partynice – Knopowiażka Blues Connection, skład, który powstał specjalnie, by zagrać na wrocławskim festiwalu bluesowym, a 28.08 o 16 – Outsider, czyli, jak zapowiadają organizatorzy – niewolnicy bluesa, stylu i brzmienia.

Bilety w cenie od 30 zł do 89 zł kupimy na stronie www.ewejsciwki.pl.

➤ Więcej na vertigojazz.pl

Hej! Ugość dzieci z trzech kontynentów

Już niedługo startuje nowa odsłona dawnego projektu Brave Kids. Teraz pod nazwą Lelenfant. Pod koniec sierpnia do Wrocławia przyjadą młodzi artyści z Tanzanii, Gruzji, Iranu, Czech i Podlasia. Potrzeba jeszcze kilkunastu miejsc we wrocławskich domach.

Redakcja

W spotkaniach Brave Kids, czyli znanego międzynarodowego projektu artystyczno-edukacyjnego, przez lata wzięło udział 2 tys. dzieci i młodzieży z całego świata. Integralną i ważną częścią tego wydarzenia zawsze były rodziny goszczące młodych artystów.

– W tym czasie kilkadziesiąt wrocławskich rodzin miało okazję przekonać się o niezwykłej sile międzykulturowej przyjaźni, rodzącej się dzięki gościnności i otwartości – mówi Mary Sadowska-Łakomy, prezeska Fundacji Przyjaźń Sztuka Edukacja, która organizuje Lelenfant.

Uczestnicy projektu, przyjeżdżający z różnych stron świata, zamieszkają w domach rodzin z Wrocławia i okolic. W tej chwili potrzeba jeszcze kilkunastu miejsc dla uczestników projektu. – Gorąco zachęcam do przyjęcia naszych utalentowanych gości. To okazja, by poznać ciekawą osobę, pewnie też szansa na oderwanie od codzienności, a dla dzieci z wrocławskich rodzin również swego rodzaju przygoda i lekcja międzykulturowej integracji – mówi prezeska fundacji.

Kto chciałby gościć uczestników, może zgłaszać się do fundacji, ul. Sudecka 96, e-mail: office@fae-foundation.org.

Letnie Brzmienia: Nosowska

W sobotę 20.08 na scenie przed Impartem (ul. Mazowiecka 17) w ramach cyklu Letnie Brzmienia wystąpi niekwestionowana królowa polskiej muzyki – Katarzyna Nosowska. Zdobywczyni Paszportu „Polityki”, 17 Fryderyków, 20 Platynowych i 7 Złotych Płyt – zarówno z grupą Hey, jak i solo. Na Letnie Brzmienia z projektem NOSOWSKA bramy zostaną otwarte o godz. 18, koncert zacznie się o 20. Wydarzenie potrwa 2 godziny. Bilety dostępne są w aplikacji eventim.pl

„Mamo, ja nie chcę wojny” w CK Agora

W holu CK Agora przy ul. Serbskiej stanęła wyjątkowa wystawa. „Mamo, ja nie chcę wojny!” to zbiór prac plastycznych, które ukazują wojnę oczami najmłodszych. Do przygotowania ekspozycji wykorzystano archiwalne rysunki dzieci z 1946 r. i współczesne prace dzieci ukraińskich. Wstęp na wystawę jest bezpłatny. Ekspozycja powstała w ramach polsko-ukraińskiego projektu Archiwów Państwowych i portalu „Mom I see war”. Można ją oglądać w CK Agora do 15.09.

Ach! Teatr w Zamku Topacz

Na polanie w Zamku Topacz 20.08 o godz. 15 aktorzy z teatru Ach! Teatr przygotowali wydarzenie teatralne dla dzieci. „Rozbawialska i przyjaciele” – to historia kogoś, kto nie chciał mieć przyjaciół. Dopiero kiedy znalazł się w niebezpieczeństwie, zrozumiał, jak bardzo źle być samemu. W interaktywnym spektaklu dzieci wraz z Panią Rozbawialską, Wiewióreczką Kokardeczką, Misiem Zbysiem i Wilkiem, będą próbowały zmienić smutny świat głównego bohatera. Bilety w cenie 18–22 zł do nabycia na stronie organizatora www.bilety.topacz.pl.

24.08 – День Незалежності України. Заходи у Вроцлаві

Вже півроку ми живемо в іншій реальності, адже Україна знову бореться за збереження незалежності та території. Бореться за своє майбутнє. Дивіться, як святкуватимуть День Незалежності України у Вроцлаві. Це 31 річниця.

Єва Вапляк

У середу, 24 серпня, о 11 перед греко-католицьким собором на пл. Нанкієра почнеться синьо-жовта хода. Учасники пройдуть на центральну площу міста, де буде урочисто піднято український прапор. Точніших подробиць шукайте на фейсбуці консуляту www.facebook.com/UKRinWroclaw

Час на солідарність: 24 серпня SKOVORODA FEST

Концерт за участі відомих польської і української груп, відкритий літературний мікрофон, покази фільмів, майстер-класи, ярмарок рукоділля чекають на гостей інтеграційного фестивалю SKOVORODA FEST. Цьогорічний фестиваль відбудеться на площі перед Імпартом і буде присвячений польсько-українській солідарності. Вхід на всі події в рамках фестивалю безплатний.

SKOVORODA FEST 2022 відбудеться вже втретє. Це мультикультурна подія, організована Фондацією Україна. Через актуальну ситуацію в Україні і величезну підтримку, яку українські біженці отримали у Польщі, цьогорічний фестиваль буде присвячений виразові польсько-української солідарності і подяці полякам за їх

GRZEGORZ RAJTER

підтримку, гостинність і активну допомогу жертвам війни. Назва фестивалю походить від прізвища українського поета Григорія Сковороди, тому що ідея і цінності фестивалю стисло пов'язані з філософськими поглядами гуманіста, відомого зрештою не тільки в Україні, але й у цілій Європі. На популяризованих ним цінностях виросли і продовжуватимуть рости багато поколінь. За мир, свободу духа, прогресивність, безцінність батьківщини, освіту народу борються сьогодні не тільки українські солдати, але й усе європейське суспільство.

Графік події (24.08.2022):

- Велика сцена на площі перед Імпартен, вул. Mazowiecka 17
- 17:00 – Відкриття сцени
- 18:00 – Привітання, відкриття фестивалю

- 18:30–20:00 – Виступ Zazula і ENEJ

- 20:00–20:30 – Презентація фільму "SAVE UKRAINE"

- 20:30–22:00 – Виступ групи KARNA

Мала сцена в підвір'ї Impart-u, вул. Mazowiecka 17

- 17:00–17:50 – Літературна зустріч з Тамарою Дудою

- 18:00–18:30 – Літературна зустріч з Magdaleną Kolską

- 22:00–00:00 – Виступ Гордія Старуха & Eyecandy Visual

У рамках фестивалю всі бажаючі можуть взяти участь у поетичних та прозових читаннях на «Відкритому літературному мікрофоні», що відбудеться 23 серпня у кав'ярні «Літератка».

Цього ж дня о 19:00 організатори запрошують до галереї на першо-

му поверсі Центру культури та мистецтва у Вроцлаві на урочисте відкриття виставки живопису сучасного українського художника Михайла Коробкова з його новою серією картин «Руйнація». Детальні інформації www.facebook.com/skovoroda.fest.wro.

25 серпня концерт у Вроцлавській опері

У четвер, 25 серпня, Генеральне консульство України у Вроцлаві та Об'єднання українців у Польщі запрошують на концерт «Найкрасивіші голоси Львівської опери», де почуємо польські, українські та італійські оперні арії. Квитки коштують 20 злотих, під час концерту також відбуватиметься збір до фонду, заснованого президентом Володимиром Зеленським – United 24.

Інші події

Пивоварня Stu Mostów (Browar Stu Mostów) запрошує на спільне святкування під назвою Смаки України. Це особливі оригінальні страви, натхненні українською кухнею, приготовані з шеф-кухарем з України, спеціальне меню, українське розливне пиво, жива музика. Скуштувати смаки України можна 20–24.08, в локалі на вул. Świdnicka, так і в Taproom чи у магазині нашої пивоварні на Długosza.

Тришки історії

- 16 липня 1991 р. Верховна Рада УРСР прийняла Декларацію про державний суверенітет України, котрий встановив принципи самовизначення, демократії, незалежності та перевагу українського права над радянським.

- 24 серпня 1991 р. Парламент прийняв декларацію незалежності.

- Референдум і перші президентські вибори відбулися 1 грудня 1991 року. Більше як 90% виборців підтримало Закон про незалежність, а Леоніда Кравчук став першим президентом України.

- 2 грудня 1991 р. Польща та Канада – перші держави визнали незалежність України

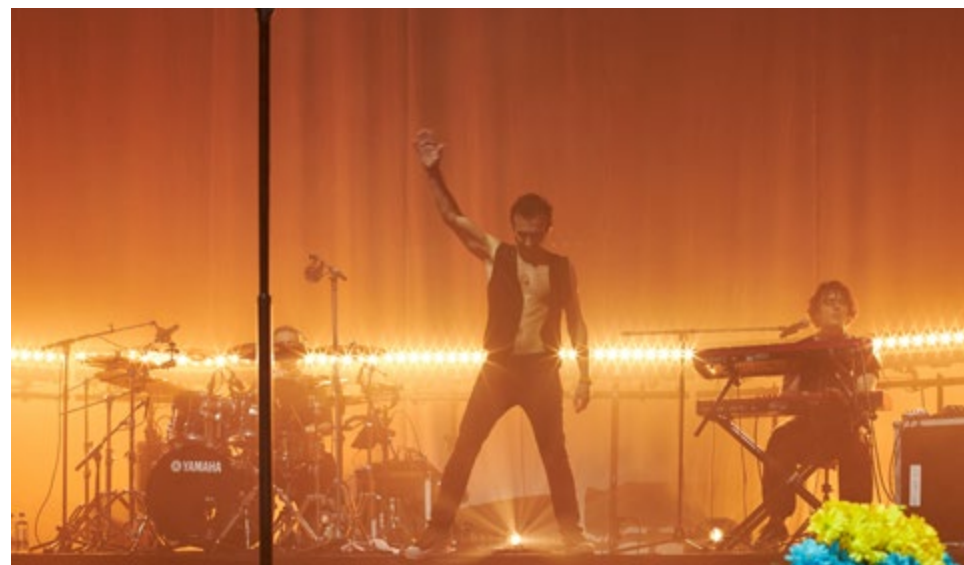
- 8 грудня 1991 р. Україна, Білорусь та Росія підписали Біловезьку угоду; договір проголосував, що Радянський Союз припинив своє існування.

Не входьте в річку Одра, не допускайте до неї своїх собак!

Звернення мера міста до мешканців Вроцлава та прилеглих міст: не входьте до річки Одра, не купайтеся та не пускайте тварин до води!

Водопровідна вода є безпечною та пройшла всі необхідні аналізи. Забір питної води для Вроцлава відбувається поза річкою Одра. Вода, яка тече у Вроцлаві, береться з річки Олава та Ниси Клодзької, а не з Одри. Варто також зазначити, що вона проходить низку різних процесів очищення, а також лабораторних аналізів.

Океан Ельзи у Вроцлаві. Дивіться фото з концерту

Океан Ельзи заграва великий благодійний концерт у Вроцлаві 15 серпня у Халі Стулеча.

На концерті у Вроцлаві прозвучали найбільші хіти гурту. Вся Хала співала «Не їди», «Там, де нас немає», «Обійми», «Моя машина». Були й найновіші пісні, зокрема та, що була написана про початок війни в Україні 24 лютого і присвячена захисникам Маріуполя.

Зала Століття була заповнена синьо-жовтими прапорами та символікою. Лідер гурту Океан Ельзи Святослав Вакарчук дякував Польщі, полякам і Вроцлаву за допомогу.

Кошти з квитків буде передано на допомогу дітям, які постраждали під час війни, біженцям, а також захисникам України.

www.wroc.city/OEfoto

ОЛЕКСАНДР ПОЛЯКОВСЬКИЙ

Mistrzostwa świata weteranów w squasha

We Wrocławiu zostaną rozegrane mistrzostwa świata w squasha dla graczy powyżej 35. roku życia. Na kortach klubu Hasta la Vista do rywalizacji przystąpi aż 683 zawodników z całego świata. Turniej rozpocznie się w niedzielę, 21 sierpnia.

Mateusz Lubański

Republika Południowej Afryki, Pakistan, Meksyk, Kanada, Indie, Filipiny, Malezja i Gujana – to tylko część krajów, których reprezentanci pojawią się na 33 kortach wrocławskiego klubu Hasta la Vista. W stawce nie zabraknie również zawodników z Polski. Łącznie o medale mistrzostw świata powalczą 683 weteranów, czyli graczy powyżej 35. roku życia.

Nie tylko korty

– To wspaniałe wydarzenie, które po raz kolejny zjednoczy naszą globalną społeczność weteranów squasha, pozwoli im rywalizować i odnowić przyjaźnie. Hasta la Vista jest wyjątkowym miejscem i nie mam wątpliwości, że atmosfera turnieju będzie niesamowita – podkreśla Zena Wool-

Na kortach Hasta la Vista we Wrocławiu rywalizować będzie prawie 700 zawodników z całego świata

drige, prezes Światowej Federacji Squasha.

Mecze odbędą się na kortach Centrum Sportowego Hasta la Vista przy ul. Góralskiej 5, który jest jednym z największych tego typu obiektów na świecie. Oprócz 32 kortów i dodatkowego, szklanego kortu turniejowego, gracze mogą tu korzystać z saun, jacuzzi, stołów do tenisa stołowego, siłowni, sal fitness czy kortów do badmintona.

Powrót po pandemii

– Organizacja mistrzostw świata w squasha jest dla nas zaszczytem i nagrodą za dotychczasową pracę na rzecz środowiska squashowego oraz wyczekiwana oznaką powrotu do sportu po długim okresie pandemii. Z niecierpliwością wypatrujemy pierwszych meczów oraz zawodników z całego świata, na których czekamy od 2020 roku

– przyznaje Tomáš Hrázský, dyrektor turnieju.

Hasta la Vista gościło już m.in. Mistrzostwa Świata Juniorów 2013, The World Games 2017, Indywidualne Mistrzostwa Weteranów 2017, Drużynowe Mistrzostwa Europy 2018 i kilka edycji Europejskich Turniejów Juniorskich. Mistrzostwa Świata Masters potrwać od 21 do 27 sierpnia. Wstęp dla kibiców jest bezpłatny.

Ćwierćfinał play-offów na Olimpijskim

W sezonie 2022 do tej pory nie wszystko układało się po myśli żuźlowców Betard Sparty Wrocław. Mistrzowie Polski z ubiegłego roku zajęli dopiero 5. miejsce w rundzie zasadniczej PGE Ekstraligi. Rywalizacja w play-offach rządzi się swoimi prawami, a Janowski, Woffinden i spółka z pewnością zrobią wszystko, aby powalczyć o medale. Pierwszy mecz 21 sierpnia na Stadionie Olimpijskim.

Mateusz Lubański

6 zwycięstw, 2 remisy, 6 porażek i 17 zdobytych punktów – to tegoroczny bilans Betard Sparty Wrocław. Ćwierćfinałowym rywalem

podopiecznych trenera Dariusza Śledzia będzie ekipa Zielona-energia.com Włókniarz Częstochowa, która zmagania w pierwszej fazie sezonu zakończyła na pozycji wicelidera. W ostatnim

meczu Betard Sparta zremisowała na wyjeździe z Apatorem Toruń.

– Założenia na dalszą część sezonu? Rozpedzić się jeszcze bardziej. Dziś mogę być zadowolony ze startów, ale wciąż jest trochę do poprawy przed play-offami – mówił tuż po zakończeniu spotkania lider wrocławian Maciej Janowski.

Do trzech razy sztuka

Betard Sparta Wrocław w obecnych rozgrywkach już dwukrotnie mierzyła się z Włókniarzem. Dwa razy zwyciężali zawodnicy z Częstochowy. W zespole ze stolicy Dolnego Śląska nie brakuje jednak żuźlowców, których umiejętności i doświadczenie mogą okazać się kluczowe w kontekście rywalizacji o medale. Jeden z młodszych zawodników, Bar-

tomiej Kowalski, w latach 2019–2021 reprezentował barwy Włókniarza. – Jeśli chodzi o mecze z Włókniarzem Częstochowa, na pewno zawsze odczuwam pewien sentyment. Ale raczej nie działa on na mnie – ani pozytywnie, ani negatywnie. Staram się skupić na tym, co do mnie należy – powiedział Kowalski.

Pierwszy ćwierćfinałowy mecz 21 sierpnia

Początek pierwszego ćwierćfinałowego meczu Betard Sparty Wrocław z zespołem Zielona-energia.com Włókniarz Częstochowa już w niedzielę, 21 sierpnia o godz. 19.45. Spotkanie zostanie rozegrane na Stadionie Olimpijskim, a wejściówki można kupić na stronie internetowej biletowts.pl. Ceny biletów normalnych rozpoczynają się od 39 zł.

Betard Sparta Wrocław zakończyła sezon na 5. miejscu w tabeli

Tydzień w skrócie

WKS Śląsk Wrocław pokonał na wyjeździe mistrza Polski Lecha Poznań 1:0. Decydującego gola dla podopiecznych Ivana Djurdjevicia po indywidualnej akcji zdobył Petr Schwarz. Wojskowi zajmują 7. lokatę w stawce.

Po 4 latach do #VolleyWrocław powróciła Julia Szczurowska, która na parkietach siatkarskiej Ekstraligi debiutowała w barwach ówczesnego Impelu Wrocław. Klub poinformował też o przeniesieniu do drużyny senierek Joanny Chorąży, w nowym sezonie będzie jedną z libero.

WYDARZENIA SPORTOWE

żużel

PGE Ekstraliga:
21.08, godz. 19.45,
Stadion Olimpijski
Betard Sparta Wrocław
– Zielona-energia.com
Włókniarz Częstochowa
(Canal+ Sport 5)

futbol amerykański

European League of
Football: 21.08, godz. 15,
Leipzig Kings –
Panthers Wrocław
(Polsat Sport Extra)

piłka nożna

PKO BP Ekstraklasa:
20.08, godz. 17.30,
Tarczyński Arena,
WKS Śląsk Wrocław –
Cracovia
(Canal+ Sport)

eWinner 2. liga:
20.08, godz. 18,
Górnicy Polkowice –
WKS Śląsk II Wrocław

3. liga:
20.08, godz. 17, Centrum
Piłkarskie Ślęza Wrocław – #Kłokoczyce,
1. KS Ślęza Wrocław –
Stal Brzeg

Ekstraliga kobiet:
20.08, godz. 13,
LOTOS Gdańsk –
WKS Śląsk Wrocław

BuskerBus na wrocławskim Rynku 20-21.08

BuskerBus 2022 to cyrkowa podróż dookoła świata. Lista rzeczy, które muszą spakować do walizek artyści XXVI Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Ulicznej BuskerBus, jest długa. Diabło, gitary, konstrukcja do akrobatyki powietrznej, rolla bolla, maczety, hula hopy, łuk, karty i dużo piłeczek – to tylko niektóre z nich. Podczas tej wyjątkowej podró-

ży zawiatają także na wrocławski Rynek. W dniach 20-21.08 będzie można zobaczyć tu performerów, którzy czerpią z technik cyrkowych, muzycznych, teatralnych i tanecznych. Pojawią się goście ze Stanów Zjednoczonych, Urugwaju, Chile, Litwy, Hiszpanii, Argentyny, Włoch i wielu innych krajów. W programie są spektakle absolwentów szkół cyrkowych, jak i samouków. Wstęp jest wolny. Program na www.buskerbus.com.

Bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia

Numer ratunkowy: **112**
 Pogotowie Ratunkowe: **999**
 Policja: **997**
 Straż Pożarna: **998**
 Straż Miejska: **986**
 Centrum Powiadomienia Ratunkowego WOPR (nr ratunkowy nad wodą): **601 100 100**
 Centrum Zarządzania Kryzysowego: **71 770 22 22**

Telefony awaryjne

(bezpłatne, czynne całą dobę)
 Pogotowie energetyczne: **991**
 Pogotowie gazowe: **992**
 Pogotowie ciepłownicze: **993**
 Pogotowie wodno-kanalizacyjne: **994**

Infolinie

Centrum Informacji Turystycznej: **71 344 31 11** (pn.-pt. 9.00-19.00)
 Punkt Informacji dla Obcokrajowców: **71 772 49 50** (pn.-pt. 9.00-16.00)
 Wsparcie osób z niepełnosprawnościami: **71 777 89 61** (Biuro Wrocław Bez Barier, pn.-pt. 7.45-15.45)
 Infolinia Urzędu Miejskiego Wrocławia: **71 777 71 77** (pn.-pt. 8.00-18.00)

Ważne telefony – inne

Zgłoś dym ze spalania odpadów: **986** (całodobowo) lub **71 310 06 46** (pn.-pt. 7.00-14.00)
 Zgłoś chore lub ranne dzikie zwierzę: **71 770 22 22** (całodobowo) lub **71 799 67 00** (pn.-pt. 7.45-15.45)
 Zgłoś niebezpiecznego psa lub kota: **986** (całodobowo) lub **71 362 56 74** (pn., śr., czw., pt 9.00-16.30, wt. 9.00-18.30, sb., nd. 9.00-15.00)
 Zgłoś awarię do ZDiUM: **71 376 00 22, 19501** (całodobowo)
 Centrum Obsługi Klienta MPWiK: **71 34 09 655** (pn.-pt. 8.00-15.00, śr. 8.00-17.00)
 Biuro Obsługi Pasażera MPK: **71 321 72 70/71** (pn.-pt. 7.00-21.00)
 Miejskie Biuro Rzeczy Znalezionej: **71 376 08 96** (pn.-pt. 8.00-14.00, śr. 8.30-16.00)
 Miejski Rzecznik Konsumentów: **71 777 79 02** (pn.-pt. 7.45-15.45)
 Taxi Senior: **794 123 124**
 Telefon Zaufania MOPS: **512 198 939**

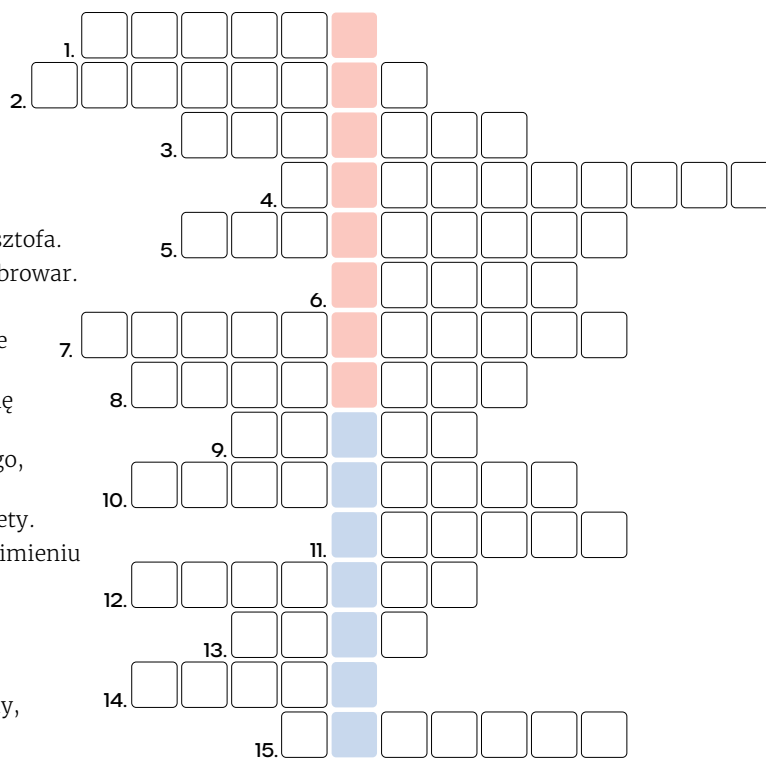
II Lwowski Dzień we Wrocławiu 21.08 w Zajezdni

Lwów – jeden z głównych ośrodków kultury, nauki i sztuki w przedwojennej Polsce. Wrocław – jedno z miast, w którym po II wojnie światowej zamieszkało najwięcej repatriantów lwowskich. Na koncercie 21.08 z okazji Dnia Lwowskiego w CH Zajezdnia, ul. Grabiszyńska 184, wystąpią aktor Stanisław Górka, zespół Projekt Volodia i kapela z Prze-

myśla Ta Jój. Będą interpretowali piosenki lwowskie w bardzo odmiennych od siebie stylach – od balladowych romansów w interpretacji Stanisława Górki, przez nieodbiegające od oryginalnych aranżacji kapeli Ta Jój, po nowoczesne, mocne brzmienia Projektu Volodia. Ponadto na scenie zagospozą artyści ukraińskiej grupy Hoverla. Wydarzenie rozpocznie się o godzinie 17. Wstęp wolny. Szczegóły na l.wroclaw.pl/Dzien-Lwowski.

KRZYŻÓWKA NR 97

- XIX-wieczny, o średnicy 1 m jest sercem czytelnicy Biblioteki Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego na UW.
- Pomieszczenie w podziemiach budynku NBP we Wrocławiu z drzwiami ważącymi 3 t.
- Pierwotne przeznaczenie tajemniczej budowli, w której obecnie mieści się Muzeum Współczesne.
- Zakon żeński, który opiekuje się Mauzoleum Piastów Śląskich.
- Azjatycki język, w którym odbywają się msze w kościele św. Krzysztofa.
- Łączy Piwnicę Świdnicką z kamienicą, w której kiedyś mieścił się browar.
- Nazwa unikatowej windy w banku na wrocławskim Rynku.
- Miejscowość na Dolnym Śląsku, w której zapisano pierwsze zdanie w języku polskim.
- Urządzenie do przeładunku towarów z XVII w., które zachowało się w budynku Ossolineum.
- Wrocław posiada kilkanaście rysunków i grafik tego holenderskiego, znanego na całym świecie malarza w zbiorach Ossolineum.
- Instrument muzyczny, który spłonął w pożarze kościoła św. Elżbiety.
- W Muzeum Pana Tadeusza znajduje się archiwum o tym żeńskim imieniu – świadectwo pomocy niesionej przez Polaków Żydom.
- Potężny gad ze skorupą zamieszkujący Afrykarium.
- Można ją zobaczyć i w Muzeum Archidiecezjalnym, i w Muzeum Antropologicznym.
- Ważny wrocławski obiekt, o którym przez wiele lat krążyły legendy, że ma swój odpowiednik pod ziemią.

Aby wygrać jedną z trzech nagród, wystarczy wysłać hasło z krzyżówki SMS-em pod numer **664 072 606**. Koszt jednego SMS-a wg taryfy

operatora. W treści należy wpisać numer biuletynu i po kropce prawidłową odpowiedź. W tym numerze będzie to **97.HASŁO** (słowo HASŁO należy zastąpić roz-

wiązaniem krzyżówki). Na odpowiedzi czekamy do **25 sierpnia br. do godz. 20**. Trzech zwycięzców wyłonimy zgodnie z regulaminem spośród autorów prawidłowych odpowiedzi do 1 września br. Skontaktujemy się z nimi w ciągu trzech dni roboczych z numeru telefonu 71 776 71 00. **UWAGA!** Według regulaminu nagrodę można wygrać

raz na 12 miesięcy. W tym wydaniu do zdobycia są bluza i dwa worki z herbem Wrocławia. Zwycięzcy z nr. 95 (hasło: Wielcy ludzie) to pani Daria (bluza), pani Barbara i pan Oleksandr (worki). Gratulujemy!

➤ **Regulamin i RODO**
www.wroclaw.pl/biuletyn/#konkurs

➤ **Napisz do nas!**

REDAKCJA
 pl. Solny 14, 50-062, Wrocław,
www.wroclaw.pl,
 e-mail: biuletyn@araw.pl

Redaktor naczelna
 Ewa Wapłak

Redaktor wydania
 Paulina Czarnota

DRUK
 AGORA
 ul. Daniszewska 27
 03-230 Warszawa

WYDAWCA
 Gmina Wrocław